

## Juttusia

|       |                                                             | sivu      |
|-------|-------------------------------------------------------------|-----------|
| - 1.  | Virkalohi                                                   | 1         |
|       | 2. Oppivainen jänis                                         | 6         |
|       | 3. Pikku kertomus kahdesta Kalasta                          | 1 0       |
|       | 4. Sopimatonta                                              | 14        |
|       | 5. Kenen syy <i>Kuluttaja 32/1964</i>                       | 19        |
|       | 6. Listojen synty <i>Kuluttaja <del>33</del></i>            | 23        |
| - 7.  | Huolenpitoa <i>Kuluttaja 37/1965</i>                        | 27        |
| - 8.  | Kiipeilyä                                                   | 30        |
|       | 9. Epäviihtyisää <i>Kuluttaja 5-6/1966</i>                  | 35        |
|       | 10. Helmenkalastaja                                         | 39        |
|       | 11. Peerliini <i>Kuluttaja 4-5/1965</i>                     | 43        |
|       | 12. Virkavirhe <i>Kuluttaja 38/1963</i>                     | 46        |
| - 13. | Kasvupaketti                                                | 50        |
|       | 14. Vaatimaton                                              | 54        |
|       | 15. Lujauskoisen kestettävää <i>Kuluttaja 2-3/1962</i>      | 56        |
|       | 16. Kärsivä                                                 | 59        |
|       | 17. Kelläpä olisi                                           | 62        |
|       | 18. Erinomainen <i>Kuluttaja 41/1962</i>                    | 65        |
|       | 19. Omin päin <i>Me kuluttajat 9/1968</i>                   | 68        |
|       | 20. Hassua <i>Kuluttaja 40/1965</i>                         | 71        |
|       | 21. Muuan Santtu <i>Kuluttaja 41/1963</i>                   | 74        |
|       | 22. Turkiksia                                               | 77        |
|       | 23. Riistetyt <i>Me kuluttajat 24/1967</i>                  | 81        |
|       | 24. Välitöntä elämäniloa <i>Veikkona 15/1961 (7.8.1961)</i> | 84        |
|       | 25. Käsittelyä                                              | 89        |
|       | 26. Oma vapaus <i>Kansain jändän 1965</i>                   | 93        |
| - 27. | Vastaan <i>Me kuluttajat 1-2/1967</i>                       | 96        |
|       | 28. Toinen toisiaan                                         | 99        |
|       | 29. Harmaata siniseen                                       | 102 - 106 |

turkistettu + täydennetty + kopioitu 2007

## V i r k a l o h :

Viraston päällikö oli levoton. Käveli edestakaisin huoneessaan, *haraa tuk kassa* ja naksutteli pa somminiveliin.

Ei soileisessa virastossa ole mitenkään viihtäisiä, missä päällikö jo on raunaton ja ikäänkuin neuroottinen.

Jos hän vielä olisi jollakin tavalla luonnollisesti latautunut ja purkautunut, hautonut huoliaan kohtuullisen ajan ja sitten lähtisi nauttimaan raivoamaan ja sättämään alaisiaan, sekin olisi kestetty.

Mutta kun vaikutti siltä, että hän tuskin huomasi toisia, tuijotteli vain oh jonnekin epämääräisyyteen. Sitä ei jaksanut kohta enää kukaan sietää. Apulaisvirastopäällikkökin kohteli kuin epäpuhdasta ilmaa.

Mihin<sup>öön</sup> ei kukaan kuitenkaan voinut lähteä<sup>öön</sup>. Virka-aikana oli oltava virkapaikalla, paljon muuta ei sitten tosin viedä tukaan, eikä lähti. Ikävää, jos sekin muuttuisi sietämättömäksi.

Ja kun ei edes ~~ennustettu~~ tiedetty kuinka kauan tämä ylimmän tahon levottomuus jatkuisi. Tasan viikon oli tätä kurjuutta jo kestänyt. Lähti maanantaina heti aamulla ja nyt oli viikon viimeinen työpäivä. Eikä myös tiedetty syytä päällikön tilaan.

Tottakai viraston esimiehenellä on aina suostaan ja lukuisista säännöksistä, <sup>e</sup> astuksista ja laeista johtuen oikeus levottomuustiloihin. Kukaan ei voi koskaan tietää, sen paremmin hän itse kuin kukaan, on voinut tulla ovetta kantaa väärinpäin. Jostakin näkökulmasta katsoen jos ainakin asiassa ja siinä sitä sitten oltiin. Virkavirhe uhkaamassa, sillä lepallinen vastuu viraston a kaikissa asioissa on päälliköllä.

Tässä tapauksessa kyse nyt kuitenkin oli vain siitä, että luonnollistakaan levottomuutta ei pitäisi ilmaista epäpäristöä painostavalla ja masentavalla tavalla.





esine oli aiheuttanut ikävän törmäyksen.

Se oli pakastelaatikko tai kaappi, kutsuttakoon ni si tahanan-  
sa, siinä se seisoi.

Tarkastaja numero yksi, lyhyempi ja kaljuupäinen, koetti  
avata kassan. Ei auennut. Tarkastaja numero kaksi yritti  
myös. Ei onnistunut. Sitten molemmat numerot yhdessä. Ei auennut.

Tilanteen pelasti avain, sen ojensi viraston päällikkö,  
otti tarkastajan.

Kansi avattiin.

Kaikki läsnäolijat kumartuivat katsomaan. Taskulamput va-  
lottivat voimakkaasti ja siitä syystä kaikki nähtävät laatikossa  
- lohen. Suuren ja komean, syväjäätynneen.

Seurasi, voisi ehkä sanoa - jäätynyt hiljaisuus.

Sitä ei kuitenkaan kauan kestänyt. Toinen tarkastaja, taas  
numero yksi, kaljuupäinen ja lyhyempi, kääntyi viraston päälli-  
kön puoleen ikäänkuin selitystä vaatiessa.

- Onko tämä valtion lohi ?

- Ei, ei ole valtion.

- Miten se on tänne joutunut ?

Silloin ehdotti väliin avulias viraston apulaispäällikkö.

- Se - se on varmaankin itse mennyt sinne.

- Muovipussissako ?

- Kenties. Varmasti juuri siitä syystä. Katsokaahan, pachain-  
kin lohi - voimakas ja nopea - sellainenkin voi eksyä,  
jos on andettu muovipussiin. Erikoisesti juuri silloin, olisin  
taipuvainen väittämään. Oletteko joskus itse ollut liian ah-  
taassa muovipussissa ? Toivottavasti ette. Siitä voisitte ehkä  
mielikuvituksen avulla päätellä, että ei ole helppo osua oi-  
keaan kohtaan, tulee helposti suuntavirheitä. Ja sitä paitsi  
on täällä ennenkin nähty väärin kulkeutuneita elukoita. Niitä  
tulee mistä tahansa, kehrankin oli muuan hiiri. Juoksenteli  
ioka puolella. Koko viraston juoksi läpi. Tuskin teki sitä

tahallaan. On muuten tapauksella useita tulkintoja, muistetaan vielä oikein hyvin miten tämä harhautunut ja levoton - -

Tarkastaja numero kaksi keskeytti.

- Keenän tämä lohi on ?

Pöytäkirja ei oikein sanoi jotakin, muisti sitten virkavalan ja oikeusvirastoiset ja niinpä vastauksesta tuli siinä tuli huorison ottamien tilanteiden aiheuttamat vaikeudet puutteet.

- Kolme kiloa ja kahdeksataa grammaa on siinä, kaksi kiloa kaksisataa grammaa apulaisvirastopäällikön, piiristä ja pyrstöstä ei ole vielä tehty päätöstä.

- Kuinka selitätte yksityisen lohien valtion syväjäädytyskaapissa ?

- Kuinka selitän. Siton, että viime maanantaina lohi oli halpaa, nythän on lohikala ja jouluna se on kallista ja palkka on mikä on ja - -

- Mitä syväjäädytyskaapissa on syväjäädytyskaappi ?

- Se oli täällä jo ennen minun virka-aikani. Hankittu edeltäjäni aikana. Selviää kalustoluettelosta ja rekisteristä hankintapäivä.

- Mikä on pakastekappelin käyttötarkoitus viikotossanne ?

- Siinä on tarkoitus säilyttää syväjäädetyksi - pakastettuja, jos käytätte mieluummin sitä termiä - syväjäädetyttäviä - -

- Lohia ?

- Ainoastaan poikkeustapauksissa. Aivan erillisissä poikkeustapauksissa, jos laetissa on tilaa. Jos siinä varsinaisia syväjäädetyksiä - syväjäädetyttäviä - ei ole, vaan pyyvätkin tavoin normaaleissa huoneenlämmössä.

- Siis ei ole syväjäädetyttäviä mitään ? Pyydän täsmällistä määrittelyä minkälaisista syväjäädetyttäviä joko on, tai ei ole.

- En ota kantaa.

## O p p i v a i n e n j ä n i s

Jänis raukalla oli kovin kipeä vatsa. Syynsä siihenkin tietysti oli ja jänis tiesi oikein hyvin, että oli taas tullut ahmittua ihan liikaa kaalinlehteä tuossa taannoin, kun aina piti syödä niin nopeasti ja varkain. Järsipä haapoja tai söi kaalia ja lanttua, joka kerran tuli kuitenkin ne samat jälkipuheet, että taas oli jäniksentuhoja ja noista jäniksistä sitä vasta on harmia.

Jatkuvasti sai sitten tunkea ruokansa sellaisella vauhdilla sisään, että aivan varmasti ei muuta ollut odotettavissaakaan kuin krooninen vatsasairaus.

Pahantuulisena jänis istahti puun juurelle ja mietiskeli yleensä kaikenlaista, se oli sellainen paljon pohdiskelleva jänis. Harvoin niistä pohtimisista oli mitään hyötyä, taisi sekin vain olla jonkinlainen paha tapa.

Nytkin jänis ajatteli, että oli se kummallista kun ei kukaan muuta kuin hymyilisi sille tiedolle, että tuolla kaalipellon takana metsikössä puun juurella istuu jänis ja sillä on vatsa kipeä. Jos edes olisi koira tai kissa, lehmistä, lampaista ja sioista puhumattakaan. Eipä enää virnuiltaisi, haettaisiin melko varmasti eläinlääkäri, ainakin isoimmille ruhoille.

Vaan kun oli jänis, ei kukaan säälitellyt ja ollut myötätuntoinen, sekin olisi aika paljon helpottanut. Toiset jänikset korkeintaan mollottivat ristisuu ristissä. Ei niistä tavallistikaan ollut paljon iloa, saati sitten nyt. Paras kun pysyivätkin mahdollisimman kaukana.

Entä jos kerran elämässään saisi osakseen ihmisen sääliä ja osanottoa, eikä aina olisi vain "se jänis", mikä omenapuita jarsi. Miltähän tuo mahtaisi tuntua ?





saada ilman aikuisten apua ja nyt tuskin yhden - no niin - kyllähän jänis ymmärsi. Ensiapuna poika kumminkin lupasi panna kylmän kääreen jäniksen vatsalle, jos se vain kävisi pitkälleen tuohon maahan.

Jänis kävi, eikä ollenkaan huomannut, että poika oli pannut sen keskelle vaarallisinta maantie- ja rautatieristeystä, jossa kohta olisi pudonnut lentokonekin, ihan leikisti vain.

Poika juoksi kaivolle ja kasteli sinisen nenäliinansa vesiämpärissä, juoksi takaisin ja levitti nenäliinan jäniksen vatsalle.

Jänis oli autuas ja tosiaan kylmä kääre tuntui auttavan.

Nyt kuitenkin pojan äiti oli ikkunasta huomannut, että jotakin se poika touhusi omin luvun kaivolla. Eiköhän vain likakäsiään huuhdellut juomavesiämpärissä.

Äiti riensi pihalle ja pojan luo. Jänis loikoi silmät ummessa ja kääre vatsalla, eikä kuullut, ~~sen~~ paremmin kuin nähnyt-kään mitään tässä tilassaan. Poika taas käynnisti autoa, junaan ja lentokonetta, eikä nähnyt tai kuullut hänkään muuta.

Mutta sitä enemmän äiti näki. Oli poika kastellut uuden, hie-non nenäliinansa ja pannut sen likaisen metsäneläimen karvavatsan päälle.

Äiti torui poikaa, poika koetti selittää, että jänis oli kiipeä, mutta äiti vain hoki, että pienen pojan piti aina olla siisti ja tähän oli ihan kauheaa. Nenäliinoja ei saa tarvella, eilen vasta äiti oli sen ostanut ja katso nyt missä kunnossa se oli.

Tästä poika rupesi itkemään, jänis havahtui ja pelästyi, ponnahti kauhuissaan pystyyn ja säntäsi metsään. Äiti otti nenäliinan maasta ja kiskoi poikaa käsipuolesta sisään. Poika huusi, että aina sinä sotket kaikki ja nyt se jänis hävisi auttamattomasti. Milloinkaan ei saanut tehdä mitään kivaa.

Jänis sen sijaan vain juoksi juoksemistaan yhä syvemmälle metsään, eikä pysähtynyt ennenkuin oli tarpeeksi syvällä. Siel- lä se koetti punnita kokemaansa ja ottaa opikseen. Ja kun tar- peeksi oli pohtinut, niin johan huomasi, että oli tälläkin kerralla viisastunut aika paljon.

Nyt sen sitten tiesi, että turha on jäniksen toivoa ihmisen sääliä, jänis ei merkitse edes nenäliinan vertaa. Sen sijaan paljon arvokkaampi oli se toinen kokemus, joka tällä retkellä oli saatu.

Iloisesti puputellen jänis etsi suuren ja pehmeän poimuleh- den, kasteli sen perusteellisesti purossa. Löysi sopivan sam- malmättään, heittäytyi siihen selälleen, pani poimulehden vat- salle ja nukahti suloiseen terveysuneen.

Sirkku Rontu

P i k k u k e r t o m u s k a h d e s t a  
K a l a s t a

Punaeväinen, pulleavatsainen pieni ahven ui iloisena ja tyytyväisenä syntymäjärveessään.

Auringonvaloa siivilöityi juuri sopivasti veteen. Vesikasvit näyttivät pehmeävihreiltä ja matalikkojen pohjakivet turvallisen sopivilta piilopaikoilta.

Vesi ei ollut ollenkaan suolaista, pikkuahven rakastikin nimenomaan suolatonta järvivettä, eihän se toki ollut mikään meriahven tai suolakala.

Vain herttaisen pyöreähkö ja hiukan tyhmä sisäveden pikkukala. Tyhmyys taas puolestaan teki elämän joskus leppoiseksi. Kiemuraisia ajatuksia ei milloinkaan päässyt syntymään ajatuksissa, eikä sitä sitten edes tajunnut kaikkia vaaroja, mitä pienellä ja pullealla kalalla voi olla järvielämässä.

Täsmälleen tässä samassa vihreässä ja kuulakkaassa vedessä oli myös varttumassa ja kasvamassa muuan hauenpoikanenkin. Mutta se oli kyllä tulossa ihan erilaiseksi kuin pikku ahven.

Jo varhain hauenpoikanen oli usein äreä ja kiukkuinen, eikä ollenkaan herttaisen pyöreä näöltään. Se kyllä ajatteli yhtä mittaa ilkeitä ja pisteliäitä hauenajatuksia, irvisteli ja nautti siitä.

Sattui sitten kerran eräänä aamuna hauenpoikanen näkemään pikku ahvenen joka uida pyöriskeli kivien kolossa.

- Ihana aamu, liverteli ahven ja hymyili suloisesti.
- Millä tavalla ihana, tokaisi hauki vastaukseksi.
- No kun aurinko paistaa ja on vihreää ja lämmintä ja hauskaa, jatkoi ahven.
- Tarkoitatteko että tuo aurinko, mikä ärsyttää silmiä olisi jo-

takin ihasteltavaa ja i-ha-naaa. Tai tuo ainainen vihreys ja sie-  
tämätön kuumuus, narskutteli hauki hampaittensa välistä ja oli tyy-  
tyväinen vain siitä, että ~~tahallaan~~ keksi teititellä pikku ahventa.  
Sitten se vielä naureskeli ilkeästi ja irvisteli vähän ja sanoi pi-  
tävänsä ahvenia yleensä typerinä.

Pikku ahven hämmästyí vähän, mutta pian se unohti koko jutun kun  
huomasi osaavansa pyöritellä pyrstöään ihan uudella tavalla.

Kesä jatkui kuumana ja kauniina. Tuli talvi ja jään olla oleminen  
oikein nauratti ahventa, niin jännittävää se oli.

Hauki sen sijaan vain oppi uusia kirosanoja. Keksi itse niitä  
loputtomasti ja kuunteli isojen haukien vihaisia juttuja.

Seuraavaan kesään mennessä molemmat kalat olivat jo kasvaneet suu-  
riksi. Niin suuriksi kuin yleensä olivat tulllakseen siinä vaiheessa.  
Hauki oli edelleen laiha ja puiseva ja ilkeä, ahven puolestaan aina  
vain pyöreä ja pullea ja herttainen. Pienikokoiseksi ahveneksi se  
jäikin.

Sinä kesänä hauki kehitteli mielessään kaikenlaisia suunnitelmia.  
Muuan niistä sattui sitten olemaan sellainen, että jospahan söisi  
sen typerän pikku ahvenen pois tieltä siitä pyörimästä.

Ahven ei moisesta mitään tajunnut, huomasi vain, että hauki aina ja  
alituaisesti säikäytteli. Syöksyi ihan omituisesti miten sattui ah-  
venen eteen ja taakse ja sivuille ja ylä- ja alapuolelle. Töni ja  
tyrkkí tahallaan ja kerran löikín pyrstöllään ahventa päin suuta.

Silloin ahven vähän närkästyí ja närkästyessään se muisti teiti-  
tellä haukea:

- Kuulkaa mitä ihmettä te oikein härkennätte siinä joka puolella,  
onhan täällä tilaa järvessä muuallakin. Olette erittäin ilkeä  
kala.

Siihen hauki vastasi vain irvistelemällä, ei puhunut yhtään mi-

tään, silmäilipä vain tietyllä tavalla ahventa.

Silloin ahven päätti, että se ei kyllä enää halunnut olla koko hauen tuttava, ei edes teitittelemällä enää puhuttelisi sitä.

Tämän jälkeen sitten se ratkaiseva käänne ahven-hauki suhteessa vain tapahtui eräänä päivänä, niinkuin kaikki aina tapahtuu eräänä päivänä.

Hauki yksinkertaisesti ampaisi kita ammollaan kohti ahventa ja nielaisi sen. Ilman sen enempiä irvistelyjä tai muita muodollisuuksia. Hauki oli kypsynyt tähän päätökseen monien ja mutkällisten mietteiden jälkeen. Ratkaisevan hetken määräsi kuin itsestään ahvenen tavallista ärsyttävämpi joka-aamuinen hyvänolonhymy.

Ahvenen nieltyään hauki oli hetkisen täysin onnellinen. Mutta vain hetken.

Sillä melkein välittömästi hauki havaitsi että sen sisuksissa rupesi tapahtumaan kummallisia juttuja.

Ahven kun olikin tavattoman piikkinen ja raapiva ja pistelevä ja kaiverteleva ja kaikin puolin epämiellyttävä ruokalaji.

Ensin hauki vähän hämmästyi, sitten sitä rupesi suututtamaan, kuin- kas muuten. Se nyt vielä olisi menetellyt vanhasta tottumuksesta, mutta kun rupesi kaduttamaankin.

Pian se katui yhä enemmän. Voi että oli pitänytkin niellä moi- nen piikkiläjä. Oli vain teeskennellyt olevansa niin herttainen ja pyöreä ja pehmeä makupala. Tuollaisen takia hän - hauki - oli ehkä lopullisesti pilannut ruuansulatuselimensä. Turmellut tu- levaisuutensa, koko mahtavan hauenuransa täysin mitäänsanomattoman, tympeän pikku kalan takia.

Katkerasti hauki katui tekoaan. Se yritti uida eteenpäin, aivan hyödytöntä, pahaolo vain jatkui, yltyi sietämättömäksi. Ei tullut enää mistään mitään.

Raivoissaan ja epätoivoissaan hauki loikkasi rannalle, istuutui

rantakivelle ja rupesi itkemään lohduttomasti.

Kulki siitä silloin muuan maanviljelijä ohi ja näki hauen. Pysähtyi ja mutisi itsekseen:

- Tuo nyt ei ole ollenkaan mahdollista. En minä anna jonkun hauen pettää itseäni uskomaan mitä tahansa. Minulla on määrättyt käsitykset maailmantapahtumista ja yleensä vakiintuneet mielipiteet kaikista asioista. Tuollainen on luonnotonta, hauet eivät istu rantakivillä ja itke. Jos niin olisi, mihin sitten mahtuisivat itkemään merimiesten vaimot ja kalamiesten koirat.

Tähän tulokseen päästään se otti haukea niskasta ja nakkasi sen järveen. Sillä tavalla selvittää selvittämättömistä, kun ei niitä näe, niin ei niitä ole.

Vaan miten kävikään.

Veteen paiskatun hauen suusta solahti ahven esille täysin ehyenä, ei se ollut alkanut edes sulaa, se oli ihan kunnossa niinkuin ei olisi missään vieraassa mahassa ollutkaan.

Hetkisen se vain pyöritteli silmiään toipuakseen mielipahastaan, sitten se loi haukeen sellaisen katseen, ettei moista kukaan hauki ollut ennen saanut osakseen. Ahven aukoi ja sulki suutaan ja lopulta hyvin arvokkaasti vain ihan vähän värisevällä äänellä lausui:

- Nyt tämä totisesti menee jo liian pitkälle. Tuollainen temppuilu teidän on ehdottomasti lopetettava, sehän voi olla vaarallista. Rajansa se on oltava teidänkin inhottavalla leikinlaskullanne, en enää ollenkaan halua tavata teitä uimaretkilläni. olkaa hyvä ja menkää tiehenne ja opetelkaa parempia käytötapoja.

Ja hauki menikin. Ja sitten siitä kasvoi maailman vanhin ja viisain ja yksinäisin ja ilkein hauki, eikä pikku ahven nähnyt sitä enää ikinä. Eikä pikku ahventa kukaan syönyt sen jälkeen, se vain ~~kuoli~~ <sup>vanheni</sup> ja ~~sitten kuoli~~ <sup>eli elämänsä rauhassa loppuun asti.</sup>

## S o p i m a t o n t a

Hänelle oli tapahtunut jotakin hyvin omituista.

Oikeastaan se oli alkanut vähitellen. Melkein huomaamatta.

Kerran eräänä aamuna hän oli pesytymässä kylpyhuoneessa. Tuijotti hiukan kyllästyneenä joka-aamuista unista naamaansa peilistä. Ei kiinnostunut siitä sen enempää. Haukotteli, venytteli ja heilutteli samalla kävivarsiaan jonkinlaisena aamuvoimisteluna.

Silloin odottamatta - hän huomasi kohoavansa lattialta.

Aivan muutaman sentin, mutta kuitenkin.

Tyrmistyneenä hän uudisti käsienheilutuksen. Ja tulos oli sama.

Nyt hän alkoi räpytellä käsivarsiaan yhä hurjemmin ja hurjemmin ja huomasi pääsevänsä kohoamaan melkein puoli metriä lattiasta.

Hän osasi lentää. Selvästi ja kiistattomasti - osasi lentää.

- - - -

Sinä aamuna hän ei enää uskaltanut kokeilla taitoaan enemmän.

Hänen täytyi ensin rauhoittua ja totuttautua tähän hurjaan ajatukseen.

Sitä paitsi hänen oli riennettävä työhön. Olihan hän valtion vakinaisessa virassa ja tottunut saapumaan minuutilleen aamuisin virkapaikalleen. Sillä tavallahan hän juuri oli saanutkin vakinaisen vakanssin. Täsmällisyys ja tunnollisuus oli palkittu horjumattomalla toimeentulolla aina hautaan saakka. Ja sen jälkeen vielä eläke leskelle.

Ja juuri hänelle piti nyt kesken kaiken käydä tällä tavalla.

Onko koskaan kuultu puhuttavan lentelevästä viranhaltijasta, vakinaisen viran nimenomaan. Tilapäiset ja ylimääräiset len-

nelkööot missä ja miten paljon tahansa.

Hänen täytyi toistaiseksi pitää asia visusti vain omana tietonaan. Sulkeutua tarkoin kylpyhuoneeseen kotona ja siellä kokeilla oliko tämä taito pysyvä. Ja jos oli, miten ylös hän pystyiköhoamaan. Kattoonko asti. Osasiko lentää kenties seinästä seinään.

Koko sen päivän hän teki tavanomaista työtään. Kävi välillä syö-  
mässä virkailijoitten ruokalassa ja palasi kotiin täsmälleen kello kuusitoista kolmekymmentä kuten aina.

Kukaan ei voinut aavistaa mitään. Kenties joku olisi saattanut ihmetellä miksi hän painoi käsivartensa tiukasti kiinni kylkiinsä kävellessään ja miksi puristi kouristuksenomaisesti kynää oikeassa kädessä ja samalla painoi vasenta kämmentä pöydänpintaan. Mutta kukaan ei ihmetellyt.

Siitä yksinkertaisesta syystä että kukaan ei oikeastaan huomannut häntä ollenkaan koko päivänä. Yleensä hänet huomattiin vain silloin kun oli poissa töistä.

Seuraavan yön unet olivat varoittavia ja uhkaavia. Hän näki esimiehensä paheksuvan katseen, vaimonsa kyynelehtivät silmät ja lastensa epätoivoisen häpeämisen kun hän lenteli Kruununhaasta Kaiivopuistoon jatakaisiin.

Aamulla heti herättyään hän päätti lujasti että koska asiasta olisi ehdottomasti enemmän vahinkoa kuin hyötyä hänen virkauralleen, lentämisestä oli luovuttava.

Näin alussa se kenties vielä kävi helposti. Ei siitä saanut tulla mitään skandaalia.

Hän ei yksinkertaisesti enää koskaan heiluttaisi käsivarsiaan ja unohtaisiköpäättäväisesti koko asian.

Sehän oli naurettavaakin. Ihmisellä on tiettyjä velvollisuuksia lähimmäisiään ja itseään kohtaan. Missään tapauksessa ei saa kesken kaiken oppia lentämään. Sehän on sopimatonta.



Päätöksen tehtyään hän rauhoittui huomattavasti. Meni jälleen aamupesulle.

Ja silloin.

Kuin noiduttuna käsivarret rupesivat heilumaan ja hosumaan, lepatamaan ja viipottelemaan.

Hän lenteli.

Kattoon asti ja seinästä seinään. Lenteli ja laskeutui. Hurjistuneena ja onnellisena. Kaikesta huolimatta ja kaiken uhalla.

Hän tahtoi lentää.

Mutta kello oli jo puoli kahdeksan. Hän laskeutui päättäväisesti lattialle, pesi hampaansa, kätensä, kasvonsa, kaulansa. Joi aamuteensä ja meni työhönsä.

Mitä hänen piti tehdä. Täyttää lomakkeita kaikki päivät tietysti, se oli selvää. Mutta sitten.

Lennellä vapaa-aikoina. Liittyy ilmailukerhoon.

Varmaa oli että kylpyhuone alkaisi ajanmittaan tuntua ahtaalta.

Siinä tapauksessa missä sai lennellä. Oliko poliisijärjestyksessä huomioitu tällainen seikka. Saivatko ihmiset yleensä lennellä kaupungin alueella.

Ääretön joukko käytännöllisiä kysymyksiä nousi esiin. Yksityiskohtaisesti olisi selviteltävä suunnattomasti enemmän kuin kukaan lentämätön osasi kuvitellakaan.

Kaikin puolin hankala asia. Mutta kauhistuttavana aavistuksena hän tajusi että halusi sittenkin lentää. Tahtoi sitä koko sydäimestään niin innokkaasti että tuskin siitä enää voisi luopua. Ennemmin kaikesta muusta.

Hän oli raivaava kaikki esteet tämän uuden elämänsisältönsä tieltä.

Kenties olisi paras uskoutua. Ei vaimolle. Hänellä oli heikko sydän jota koko perhe oli tottunut kunnioittamaan.

Mutta ehkä parhaalle ystävälle. Virkatoverille.

Hänelle tietysti, Oli vain ensin kokeiltava kävikö lentäminen päinsä myös virka-aikana virkapaikalla. Muualla he eivät koskaan tavanneet toisiaan, eikä tämän asian takia voinut vaivata ystävää kotiin kylpyhuoneeseen.

Siispä hän sopivan tilaisuuden tullen lukitsi virkahuoneensa oven ja rupesi heiluttamaan käsivarsia.

Ja kas.

Kuin uljas kotka hän liiteli työpöytänsä yläpuolella. Varmuuden vuoksi kolme komeaa kierrosta ja laskeutui sitten tyylikkäästi oven luo.

Samana iltapäivänä hän salaperäisesti hymyillen ja ujostellen ja silmälaseja kohennellen meni kutsumaan ystävän työhuoneeseensa. Lukitsi oven ja kertoi koko jutun. Alusta alkaen ja mitään salaamatta.

Ja koska ystävä oli ystävä hän ilostui. Rohkaisi ja toivotti onnea. Kädestä puristaen.

Uusi ihmeellinen aikakausi oli alkamassa. Lentäviä ihmisiä. Valtionvirkailijoita. Tottakai hän opettaisi taidon ensimmäiseksi ystävälle. Voisivat lennellä aluksi yhdessä. Sitten vähitellen saattaisivat opettaa taidon kenelle parhaaksi harkitsisivat. Ehkäpä, saattoi sellaistaakin suunnitella, voisivat perustaa koulun. Lentokoulun ja jättää virkansa. Oppilaita olisi varmasti riittävästi ja kurssimaksun voisi pitää<sup>3</sup> aika korkeana.

Mutta nyt toistaisekai he lentäisivät vain kahden kesken.

Koko kesäloman voisivat käyttää lentämiseen. Talvilomaa ei siinä tapauksessa otettaisi päivääkään. Pakkasesta ja lumisateista olisi arvattavasti omat haittansa.

He puhuivat kauan ja tajusivat miten maailmanhistorian lehdet

10

kahisivat kun niille oli piirtyvä uusia mahtavia lukuja ihmisen odottamattoman ja yllättävän kehityksen uranuurtajista.

Sitten ystävä~~m~~alttamattomana ja innoissaan tahtoi heti paikalla ryhtyä lentoharjoituksiin. Lupasi tarkoin seurata jokaista liikettä. Jokaista käsivarren asentoa ja uskoi sillä tavalla varmasti oppivansa.

Hiukan tärkeänä ja hyvin onnellisena ja juhlallisena loikkasi opettaja keskelle lattiaa. Voitonriemuisesti hymyillen alkoi tavanomaisen heilutuksen.

Voimakkaasti, rennosti ja taitavasti liehutti käsivarsia.

Ja uskokaa tai älkää.

Hän ei kohonnutkaan ilmaan. Eikä osannutkaan lentää.

K e n e n s y y

Virasto numero yhden tehtävänä oli tarkastaa että virasto numero kahden laatimat asiakirjat olivat täsmällisesti oikein laaditut ja kaikinpuolin muutenkin kunnossa.

Sen jälkeen kun virasto numero kahden eräs virkailija kaiken tämän ennen lähettämistä oli huolellisesti tarkastanut.

Saatiinpa nähdä miten oikeaan osunut toimenpide sekin taas oli. Niinkuin monet muutkin tuhansien asiakirjojen vaeltelemiset.

Vaikka ne joittenkin asioihin perehtymättömien mielestä saatavat vaikuttaa muka kankealta paperimassojen liikehtimiseltä sinne tänne oman intonsa ilossa saada jarruttaa yleistä eteenpäinmenoa.

Ihminen on erehtyväinen ja erehtyväinen ihminen oppii erehdyksistään. Joten samalla kaikki voitiin selittää myös ihmiskasvatukseksi valtion kustannuksella. Tämä antaa tavalle myös lisäksi vielä ylevää moraalista väritystä.

Tavattoman oivallinen ja ajatuksia herättävä tapaus putkahti tässä kerrankin ilmoille.

Perjantaina kello kahdeksan kaksikymmentäkahdeksan virasto numero yhden tarkastava virkailija, sanokaamme häntä herra A:ksi, istuutui työpöytänsä ääreen. Haukotteli, puhdisti kyntensä, kampasi jonkin verran tukkaansa, veti pöytälaatikosta edellisen päivän aikana keskeneräiseksi jääneet tarkastettavat paperit ja ryhtyi tarkastamaan.

Ja herraa hyvää kiittäkäämme, mitä hän huomasi. Ilmiselvän virheen.

Päiväyksessä "tammikuun 23 päivänä" oli sanan päivänä sijasta "paivana".

Paivana. Mikä paivana.

Herra A oli erittäin vihainen sanalle paivana.

21

Kiivaana miehenä hän tuota pikaa soitti virasto numero kahden virheen tehneelle herralle B:lle ja esitti hänelle yleisluontoisen arvioinnin virasto kahden työtavoista. Hän moitti niitä vihe-  
liäisiksi, vihjasipa jopa rikolliseen myyräntyöhön ja muihin ikäviin maatumme vahingoittaviin toimintoihin.

Herra B puolestaan paheksui moisia sanoituksia ja esitti omana käsityksenään herran A:n suuresti liioittelevan. Varsinkin kun virasto numero kahden, herra itse B:n hallussa olevassa kopies-  
sissa oli selvästi mainitussa päiväyksessä sana "päivänä". Mitään paivanoita ei heidän virastossaan tunnettu ja lisäksi hän katsoi herran A:n potevan vaihtoehtoisesti joko näkö- tai  
vainoharhoja.

Tähän herran A aivan oikein vastasi että saadaanpa nähdä kuka potee ja mitä. Hän lupasi lähettää asiakirjan välittömästi takaisin oikaisua varten.

Näin asiakirja joutui ensimmäiselle matkalle näiden kahden viraston välillä.

Tuskin se oli ehtinyt perille kun jo herra B soitti julkeasti riemuiten herralle A:lle ja ilmoitti että asiapaperissa oli täsmällisesti oikein "päivänä" ja kuinka hän olikin oikeassa ja lukekaa huolellisemmin jos osaatte. Ja mitä minä sanoinkaan ja palautan uudelleen teille. Koettakaa olla näkemättä paivanoita.

Asiakirja siis lähti takaisin herran A:n huomaan.

Satoi ja se vähän kostui. Asiakirja nimittäin, herra A itse ei ollut virka-aikana ulkona kostumassa.

Mutta ihmeellistä ja kuinka ollakaan, kun herra A tarkasti asiakirjan niin siinä se taas oli selvästi "paivana".

Silmälasit hänellä oli joten kaikki kunnossa sen puoleen.

Herra A ilmaisi itseään tällä kerralla puhelimesta herran

B:lle niin oudolla tavalla että sitä on mahdotonta kuvailla ilman jumalanpilkkää.

Eihän sitten muuta taas kuin matkalle asiakirja.

Koska sade oli tällä välin lakannut, olikin luonnollista että aurinko paistoi ja kuivasi asiakirjan.

Ja silloin. Silloin siinä taas selvästi sanottiin "päivänä".

Tätä outoa edestakaisin vaelluttamista kun oli tarpeeksi kauan jatkettu puolin ja toisin melkein koko kesän, tammi-kuussa päivätyt asiakirjat silloin yleensä liikehtivät, päätettiin asia antaa puolueettoman henkilön tutkittavaksi.

Herra A ja B olivat nimittäin tulleet sille asteelle väitelyssään että ei osattu enää sanoa kumpi oli turmeltuneempi niin psyykkisiltä kuin fyysisiltä kyvyiltään.

Tuntemattomasta syystä valittiin puolueettomaksi henkilöksi erään tutkimuslaitoksen virkavalaa vannomaton kemisti. Kauhuissaan saamastaan tehtävästä hän oitis puhkesi kyyneliin ja tuli valuttaneeksi niitä asiakirjankin päälle.

Tällöin paperissa selvästi näkyvä sana "päivänä" kostui sekkin ja ihmeellistä - se menetti pilkut ja muuttui salamanopeasti paivanaksi.

Havainnosta riemuissaan kemisti nauroi niin voimakkaasti että hänen puhaltamansa ilmavirta kuivasi kosteuden ja kas - paperilla nähtiin nyt sana "päivänä".

Tapauksesta laadittiin kahdeksantoista liuskaa pitkä selonteke.

Asiaa pohtimaan koottu komitea tuli siihen tulokseen että kemisti oli ollut ihan oikeassa ja päätti ehdottaa pikaisesti lainlaatijoille säädettäväksi asetuksen jonka mukaan oli

tarkoin tutkittava ilmastolliset olosuhteet tästä lähtien ennen-  
kuin yksikään virallinen asiakirja päästettäisiin ulkoilmaan.  
Lisäksi kaikki kirjoituskoneet valtakunnassa oli vaihdettava  
sellaisiin että niistä varmasti sai lujia ja kestäviä ääpilkku-  
ja.

Tämä oli erikseen kokeiltava jokaisen koneen kohdalla siten  
että koetarkoituksessa lyötyjä pilkkuja oli nuoleskeltava  
kuuden minuutin ajan.

Nykyisin herrat A ja B, erikoisesti herra B, nuoleskelevat  
innokkaasti myös asiakirjoja varmuuden vuoksi. Arkisin kello  
kahdeksan aloittavat ja lopettavat kello kuusitoista ja vii-  
sitoista minuuttia päälle. Tunti ruokatuntia. Jona aikana  
pesevät kieltään.

## L i s t o j e n   s y n t y

Ensin jyrkät kiviportaavat kadulta, sitten ulko-ovi.

Hän oli tulossa työpaikalleen tiettyinä hetkenä aamulla.

Väliovesta näkyi tulevan koettelemus koska hän oli vielä niin uusi että oli tottumaton virkapaikkansa erikoisuuksiin ovi-asioissakin.

Todennäköisesti ovi oli voinut olla parhaina päivinä ihan tavallinen ja luonnollinen niinkuin muuallakin mutta sitten vain muuntunut aikojen kuluessa ovipuoleksi. Kaksipuolinen ovi josta puuttui kapeampi puoli. Ja kun puuttui niin puuttui. Annettiin puuttua niinkuin maailmasta puuttuu monta muutakin asiaa.

Ovesta tulijalla oli kaksi mahdollisuutta. Joko lieroilla sellaisenaan syvästi sisään hengittäen kapeasta raosta tai sitten heittäytyä jäljellä olevaa leveämpää puoliskoa vasten joka aivan oikein aukeni. Missään tapauksessa ei kuitenkaan koskaan saanut sitä tunnelmaa että aukaisi oven, koska aukon raivaaminen toisen viereen tuntui aina kummallisen tarkoituksettomalta.

Toistaiseksi hän ei ollut vielä päättänyt lopullisesti jäisi-  
kö tähän ovipuolipaikkaan sillä sisällä oli aavemaisen outoa  
sielläkin.

Hänet oli otettu jollakin tavalla kohentamaan omalla tarkemmin määrittlemättömällä panoksellaan sammumaan pyrkivää laitosta. Kukaan ei saanut selvästi sanotuksi mitä häneltä oikein odotettiin, eikä hän itsekään voinut sitä käsittää katseltuaan päivän verran ympärilleen.

Joka tapauksessa laitoksen tehtävänä oli joittenkin näytteiden tutkiminen.



Sen hän oli kaikesta huolimatta saanut selville vaikka entiset "tällä tavalla on aina tehty" työntekijät pyrkivät sitä kaikin keinoin ikäänkuin salailemaan.

Ainakin sitä miten kaikki tapahtui.

Siis hän päätti vakoilla.

Selvästi jotakin analysoitiin.

Sillä.

Yllättäen ovesta syöksyi ( kunniasanalla - kypärä päässä ) lähetti joka paiskasi laatikon pöydälle ja häipyi.

Lauma entisiä iskeytyi laatikon kimppuun, repi ja raastoi sieltä kasan paketteja ja listoja.

Listat pantiin jonnekin josta kukaan ei tarkoin ollut selvillä koska myöhemmin eräässä vaiheessa niitä kaikki etsivät ja huilivat.

Näytteet sen sijaan ahdettiin eräänlaisiin koneisiin ja tulokset kiskottiin esille toisesta päästä. Ne kirjattiin heti välittömästi eräisiin toisenlaisiin listoihin jotka myös olivat siitä ikäviä että nekin saattoivat hävitä.

Niitä nimittäin etsittiin niitäkin myöhemmin. Tavallisesti useampia henkilöitä kulkueena tai joskus joku joutui konttailemaan pöytien alla. Pitempiäkin matkoja sillä eihän koskaan voitu tietää missäpäin listoilla oli pesänsä. Pimento-paikkoihin erikoisesti tuntuivat mieltyneen pesimispuuhissaan. Lämpöpatterien alta oli useampia saatu kiinni.

Löydettyihin listoihin liitettiin lisälistoja ainakin kolme jokaiseen ja niin alkuperäiset listat olivat lisääntyneet mahtaviksi kasoiksi.

Nämä kast raahattiin toisiin huoneisiin missä niitä kopioi-

tiin kansioihin pantavaksi ja erilaisiin kestäväkantisiin kirjoihin merkittiin myös kaikki tiedot listoista. Kirjanpitäjiä ei kuitenkaan näkynyt vaan kirjat ladottiin hyllyihin.

Sen jälkeen noista huoneista rupesi tulvimaan takaisin pape-reita joissa analyysitulokset olivat valmiina lähtemään maailmal-le.

Saattoihan sattua että joku luki ne joskus ja siksi ne oli allekirjoitettava kelpaaviksi. Kolmena kappaleena.

Erilaisissa kopeissa istui allekirjoittajia jotka ryhtyivät tunkemaan nimeään tasaisina pötköinä heti kun paperiläjä vietiin heidän eteensä.

Eräänä päivänä hän havaitsi kauhukseen miten tällainen läjä asetettiin hänenkin kohdalleen. Jokaisen paperin yläkulmassa sanottiin selvästi "takkailuilmoitus". Mistä hän heti arvasi että kysymyksessä oli tavattoman tärkeä asiapaperikasautuma. Se hänen oli saatettava nimellään lailliseen tilaan niin että asiat valtakunnassa jotenkin pysyisivät kunnossa.

Arvattuaan vielä senkin että takkailu oli laitoksen omaa konekirjoituskieltä ja tarkoitti maan tavalliselle kielelle käännettynä sanaa tarkkailu, hän saattoikin tarrautua kynään ja ryhtyä tunkemaan nimeään paperille niinkuin miespolvet ennen häntä olivat ahertaneet näissä samoissa puuhissa.

Sitten kerran sattui sellaista että kypäräpää ei tullutkaan aamulla eikä kukaan muukaan ulkomaailmasta.

Hän tuli kammottavan uteliaaksi ja jännittyneenä kynsiään pu-reskellen odotteli mitä nyt tapahtuisi.

Ja katso. Ihme tapahtui.

Analyysikone tunki lukuja ja tuloksia kaikesta huolimatta.

Se ei siis ollutkaan millään tavalla riippuvainen näytteistä.  
Mikä systeemi.

Tulokset omaa itsenäistä lajiaan. Vaikka kaikki yhteydet ulkomaailmaan katkeaisivat, laitos pystyisi toimimaan täydellä tehollaan.

Miten arvaamattoman yksinkertaisia todella suuret saavutukset ovatkaan.

Pääasia että saatiin listoja. Niistähän täytyi olla puute jossakin. Ja listat poikivat uusia listoja jotka kaikki kulivat vääjäämätöntä polkuaan huoneesta toiseen ja lopulta sinkoutuivat suureen tuntemattomuuteen. Jätettyään sitä ennen jälkensä, ihanan suuren määrän numeroita jälkeläisinään niihin listoihin jotka taltioitiin synnyinsijoilleen.

Myöhemmin muuten selvisi sekin pikkuseikka miksi kypäräpäinen ei ollut voinut saapua.

Ovipuolen rakoon oli jo aamupäivällä juuttunut muuan tavallista rotevampi toimihenkilö. Kukaan ei ollut huomannut hänen poisoloaan.

Itse hän ei voinut huutaa apua koska oli tottunut aina kaiken tekemään kirjallisesti. Kolmena kappaleena.

Sirkku Rontu:

# Huolenpitoa

Kuluttoja  
n:o 37 1965

Olin vaatimattomassa valtionvirassa. Minulla oli pieni palkka. Kannoin tästä syystä joka päivä kaunaa valtiolle. Mutta valtio ei siitä mitään piitannut ja siksi olin katkera.

Tein uutterasti töitäni silloin kun niitä sattui olemaan ja muulloin ajattelin pahaa esimiehistäni ja ärisin alaisilleni.

Niinpä kun kerrankin täytyi monistettua kaavaketta, jonka jokaisen piti täyttää, tunsin kuinka taas lisää katkeruutta patoutui sisuksiini. Kaavakkeessa sanottiin: liittyy tutkimukseen voidaan liikenneturvasta virkamiehille aiheutuvia haittoja vähentää.

Ja kun ajattelin, miten viiden-toista vuoden kuluttua tutkimuksen tultua valmiiksi, havaitaan että ei mitenkään, niin sitäköön en saa monistettuna vastauksena lukea kun olen jo silloin eläkkeellä ja mitä varten sitten ponnistelen huolellisesti ilmoittaakseni karkenlaista liikehtimisestäni ruuhkassa.

Sitten ryhdyin vain eräänä lau-antaina miettimään, lauantaisin tavallisesti en nimittäin ehtinyt aloittaa tai lopettaa mitään töitä, kun neljässä ja puolessa tunnissa oli luonnotonta keskittyä mihinkään, miten pienestä palkasta valtion virkamiehelle aiheutuvia haittoja voitaisiin vähentää.

Monenlaisten ajatusponnistelujen jälkeen tulin siihen tulokseen, että antamalla hänelle lisää rahaa. Kokemuksesta kuitenkin tiesin, niin ainakin yleisesti kerrottiin, että jos valtiolta anoi lisää rahaa, ei sitä kuitenkaan koskaan saanut. Tästä huolimatta kaikki kuitenkin merkittävästi ja jatkuvasti anoivat, ainakin kaikki laitokset ja virastot, joita tiesin olevan käynnissä. Eikä missään koskaan ollut aiheutunut katastroofia, vaikka eivät saaneetkaan ja kaikki jatkui aina tavalliseen tapaan ilmeisesti ilman alvan välttämättömiäkin määrärahoja, kuka sitä nyt olisi tarpeettomia anonut. Tätä arvoitusta en ollut koskaan pystynyt ratkaisemaan. Mutta koska siis tiesin, ettei

valtio antaisi minulle vapaaehtoisesti rahaa, ajattelin ensin tehdä kapinan, luovuin siitäkin keksinnöstä kuitenkin melko pian kun tulin taas käytännöllisten pulmien eteen. En mitenkään käsittänyt kenelle menisin sanomaan, että teen kapinan ja miten se oikein tapahtuisi asiallisesti ja virallisesti yleensä käytännössä. Mietin myöskin miten lähin esimieheni, jolle virkatietä noudattaakseni se kai ensin olisi pitänyt ilmoittaa, saattaisi kenties olla yhtä tietämätön kuin minäkin ja niin koko asia kuivuisi kokoon kuten monet muutkin ehdotukseni, jotka olin hänelle esittänyt. Koskaan en joka tapauksessa ollut kuullut että hän olisi itse tehnyt kapinaa ja niin ollen kapinahankkeet raukesivat kohdaltani.

Tämän jälkeen jotenkin huomasiin yllättäen, että minullahan oli itselläni muutama niin sanottu alainen eli alemmassa virka-asemassa oleva henkilö. He olivat hyvin suuressa määrin riippuvaisia mielialoistani ja heidän viihtyisyytensä työssä perustui kokonaan siihen, miten heitä kohtelin.

Nyt ajattelin, että saatoin ruveta ottamaan heiltä lahjuksia. Ihan pian he huomaisivatkin, että jos jaksoivat uutterasti kääntää minulle erilaista ruoka- ja vaatetavaraa, postimerkkejä tai makeisia ja monenlaista käyttöesineitä, niin olin heille oikein mukava. Annoin heille hausempia ja helpompia töitä sen mukaan miten kunnostautuivat lahjomisessaan. Tosin eräs tuli minulle valittelemaan, ettei aina pysty ostamaan — oliko se nyt kahvia — kun hänellä oli seitsemän lasta ja muuta sellaista. Sanoinkin hänelle silloin, että saattoi vaihtoehtoisesti niinä päivinä kun oli rahanpuutteessa, kehua ja imarrella minua, niin että sovittiin se asia tällä tavalla. Olin nimittäin huomannut, että minulle oli yhtä tärkeää kuin raha, tietoisuus siitä miten korvaamaton ja erinomainen olin virastolleni, alaisilleni ja rakkaalle isänmaalleni.

Vähitellen ryhdyin sitten kuin huomaamattani ottamaan lahjuk-

sia ulkopuolisiltakin. Huomasin yksinkertaisesti, että kaikilla oli aina kiire ja tahtoivat saada asiansa lujastamaan eteenpäin meidän virastostamme niihin kolmeen muuhun virastoon, joihin virkatiet meillä veivät papereita kahtena kappaleena loputtomina jonoina, kolmas kappale jäi meille marppiin.

Eräs alaiseni kuitenkin ilmian toi minut kateuksissaan ja joutuin vankilaan.

En vain sitä käsitä, miksi yleensä niin pelätään vankilaan — joutumista. Minä kun vähän aikaa täällä käyttäydyin siististi ja niin edelleen, pääsin eräänlaisia lomakkeita järjestelemään ja viihdyn täällä tavattoman hyvin.

Ja niinpä tavallani katson edelleenkin palvelevan valtiotani, kylä valtio minusta aina huolehtii ja sehän on kaikkein tärkeintä elämässäni.



## K i i p e i l y ä

Kamalia ja mahdottomia asioita tapahtuu silloin tällöin.

Niinkuin sekin, että "Avustusanomuksia vastaanottava ja avustuksia jakava laitos" oli yksinkertaisesti unohdettu.

Jonkinlaisena selityksenä lienee pidettävä sitä, että laitos toimi omituisten ja vanhanaikaisten periaatteiden mukaan. Se nimittäin jakoi avustuksia vain niitä tarvitseville.

Ja sitä paitsi laitoksen virkatalo oli vahingossa jäänyt kahden suunnattoman suuren rauta-lasi-nikkelitalojättiläisen väliseen kapeaan solaan.

Kaikesta tästä johtui, että laitoksessa ei ikimuistosiin aikoihin ollut käynyt ainatakaan asiakasta eli anojaa. Mikä ei suinkaan estänyt sitä, että laitoksessa siäti oli kovasti työtä ja kiirettä.

Neljä henkilöä lajitteli aamusta iltaan hylättyjä ja hyväksytyjä entisiä avustusanomuksia. Lisäksi niitä piti niputella ja muutenkin järjestellä.

Kaksikymmentä vuotta sitten hallinnut esimies oli ehdottomasti sitä mieltä, että anomuslomakkeet ja niihin liittyvät päätökset oli järjestettävä katosta lattiaan ulottuville hyllyille aika- ja aakkosjärjestykseen.

Sen sijaan seuraava esimies piti tuota tapaa naurettavana.

Ja kun hän sitten oli nauranut uudessa virassaan kaksi ensimmäistä päivää keskeytyksettä, määräsi, että paperit oli tietysti ryhmiteltävä siten kuin oli itsestään selvää normaali-ihmisen mielestä.

Eli niin, että mies- ja naispuolisten anojien täyttämät kaavakkeet oli pantava erikseen hyllyille aika- ja aakkosjärjestykseen.

Ja koska tämän laitoksen esimiehen virkaa pidettiin yleisesti hyvänä hyppylautana korkeampiin asemiin pyrittäessä, vaihtuivat esimiehet yhtämittä. Ulko-ovi vain paukkui heidän tullessaan ja mennessään.

Jokainen heistä sattui myös olemaan aivan erikoisen perehtynyt parhaimpaan mahdolliseen tapaan lajitella asiapapereita ja niinpä niitä väsymättömästi siis lajiteltiin uudelleen. Tällä tavalla sitten vuosien kuluessa laitoksen neljä virkailijaa olivat kehittyneet mitä taitavimmiksi kiipeilijöiksi tikapuilla.

Noin vain huolettomasti kädet täynnä kansioita he solahtelivat ylös alas portaita. Jokainen heistä osasi myös tietysti kantaa kansioita hampaissa roikottaen. Muuan oli lisäksi suorastaan ilmiömäinen heittelemään kansioita suoraan lattialta hyllyihin. Oikeisiin kohtiin sitä paitsi, eihän siinä muuten mitään ideaa olisi ollut.

Väliaikoina, silloin kun nämä henkilöt eivät kiipeilleet, he kirjoittivat loppuunkuluneitten lomakkeitten tilalle uusia. Lomakkeet kuuluivat todella tavattomasti näissä lajitelu-  
puuhissa. Ei ihme että töitä oli paljon.

Siitä huolimatta, että aivan viime aikoina, kymmenen vuotta sitten, laitokseen oli palkattu koknaan uusi virkailija. Hän osasi käyttää eräänlaista lyöntikonetta, jolla muka sai aikaan yhtä luettavaa tekstiä kuin huolellisella ja selvällä käsialalla.

Tämä koneihminen takoi laitettaan erillisessä pienessä takahuoneessa ja laitoksen neljä vanhaa virkailijaa huokaili.

He pudistelivat myös päätään kiipeillessään, mikä oli hyvin paha merkki. Koko tuosta koneilemisestä ei voinut seurata

mitään hyvää. Niinkuin ei seurannutkaan.

Koneihminen juuri oli syynä ikävään välikohtaukseen laitok-  
sessa.

Sillä eräänä päivänä joku koputti laitoksen ovelle. Veti na-  
risevan oven auki ja tuli vain sisälle.

Tämä oli sinänsä jo aivan sopimatonta, koska aikaisemmin kä-  
vijät olivat ensin aina huutaneet nimensä ja osoitteensa  
postiluukusta ja vasta sitten saaneet luvan tulla sisään.

Mutta nyt vain ihminen seisoj ovensuussa.

Asiakas.

Säikähtyneenä neljä virkailijaa heittäytyi ~~vet~~ pöytien ja tuo-  
lien alle. Kaikki myös puristivat silmänsä tiukasti kiin-  
ni.

Viimein virkavuosissa vanhin nousi ylös ja vavisten lähestyi  
tulijaa. Joka oli siististi ja puhtaasti, mutta vaatimattomas-  
ti puettu keski-ikäinen naishenkilö.

- Oletteko kenties ? Niin, mitä pitikään sanomani. Jaa -  
oletteko anoja, kuiskasi virkailija.

- Ei mutta - yritti tulija.

Mikä kuitenkin oli aivan turhaa puhetta, sillä kolme muuta  
virkailijaa syöksyi ~~vet~~ automaattisesti esille kuultuaan sanan  
anoja.

He riensivät vierailijan luokse, auttoivat päällystakin hänen  
yltään, sytyttivät kodikkaan takkavalkean uuniin ja ryhtyi-  
vät etsimään voileipiä, pullaa ja pikkuleipiä tarjottavaksi  
kahvin kera. Jota keitettiin nopeasti ja tottuneesti kuuden  
litran pannulla.

Tämän lisäksi he yhteen ääneen kuorolausuntana puhuivat :

- Varmaankin olette nälkäinen väsynyt ja janoinen. Kotona



on lapsia, ehkä aliravittuja, joilla ei ole leipää, kalaa, eikä porkkanoita. Odottavat vain äitiä joka tuo ravintoa. Mutta äiti tulee. Ja mitä hänellä on lapsilleen. Vain pikkukiviä muutama ja vähän hiekkaa. Ymmärrämme. Voi miten me ymmärrämme. Kertokaa meille kaikki.

- Ei mutta - yritti tulija.

- Puhukaa vain vapaasti. Täyttäkää lomake. Kaksi. Kolme, jos haluatte, on paljon hyviä tyhjiä. Tai me täytämme. Olette niin väsynyt ehkä, että kynä tuskin pysyisi kädessä. Suuri matkalaukkukin teillä on mukana. Ette voinut jättää sitä kotiin. Hetkessä hiiret olisivat jyrksineet kaiken hajalle. Ymmärrämme. Oi ymmärrämme.

Ei mutta - yritti tulija.

- Rauhoittukaa. Pyydämme, älkää olko hämillänne. Ette ole ensimmäinen joka tulee hakemaan apua meiltä. Jo 1600-luvulla -  
- -

Ja tämän todistaakseen nopein kiipeilijä pauskautui tikapuille ja heilautti itsensä parilla käteväällä otteella katonrajaan.

Sille hyllylle missä olivat keski-ikäisten naishenkilöitten avustusanomukset vuodelta 1601.

Samassa toisetkin virkailijat ryhtyivät liukumaan ja hyppelemään tikapuilla etsiäkseen esille juuri sen tapauksen, joka parhaiten todistaisi miten hyväksyttävää oli anoa avustusta juuri tämän laitoksen kautta.

Silloin se tapahtui.

Vieras oli vain aluksi seurailut lasimaisen jäykin silmin tätä yleistä kiipeilyä, mutta nyt hän pauskasi kahvikupin kädestään, sekä voileivän. Rupesi nyyhkyttämään. Sitten huusi kauhistuttavan kovalla äänellä :

- Ei mutta. Ymmärrän ja ymmärrän. Anteeksi neiti Kyyhkysiipi. Rukoilen anteeksi.

Neiti Kyyhkysiipi. Sehän oli koneihminen. Mitä tämä hänelle kuului, ehtivät vanhat virkailijat ajatella nyrpeästi, mutta välittömästi seuraava uusi huuto lopetti kaikenlaisen ajatteleamisen.

- Anteeksi. Oioi ja voivoi, oikein paljon anteeksi. Minä olen neiti Kyyhkysiiven vuokraemäntä ja aioin ajaa hänet ulos huoneestaan. Hetipaikalla. Siksi minulla on matkalaukussa hänen tavaransa, jotka pakkasin salaa ja päätin tuoda tänne, että pääsisin hänestä kerralla eroon.

Kun en enää kestänyt sitä. Kun hän yhtämittaa, monta kertaa samana iltanakin pyysi saada lainata tikapuita ja kiipeili pitkin huoneensa seiniä. Ja eteisen ja keittiön ja kylpyhuoneen.

Selitti koko ajan kiipeillessään, vakuutti kunniasanalla, että tahtoi vain harjoitella vastaisia virkatehtäviään. Ja minä hiukan epäilin. Neiti Kyyhkysiipi oletteko täällä, tulkaa pian esille. Saatte kantaa matkalaukun takaisin yhteiseen kotiimme.

E p ä v i i h t y i s ä ä

Hän oli monta kertaa huomannut että ei enää oikein viihtynyt työssään. Ihmisen pitäisi kuitenkin aina pikemminkin viihtyä kuin olla tyytymätön.

Ainakin jos aikoi pysyä työssään. Ja sitä hän nimenomaan aikoi. Niin hän oli heti silloin päättänyt kun vuonna silloin ja silloin ennen Kristusta virastoonsa tuli.

Ei kyllä mitenkään siis sillä tavalla pidä käsittää että Kristus olisi siellä ollut töissä ennen häntä - vaikka kukapa sitäkään enää varmasti tiesi - olipahan vain eräs ajanlaskutapa joissakin piireissä.

No, antaapa olla, kerran hän taas huomasi sen, epäviihtymisensä. Joku oli pannut hänen pöydälleen voileivän. Voipuoli alas-päin.

Sinänsä ehkä ystävällinen ele, tarjota työtoverille voileipä, haata se kuitenkin suututti. Koska rupesi kiukuttelemaan, hakemaan rättejä ja jupisemaan hyvin ikäviä ja rumia sanoja.

Siinä iässä olisi jo pitänyt osata paremmin hillitä itsensä. Saattoi käydä niin harmillisesti että ei enää oppisikaan.

Ja mitä siitäkin tulisi jos kukaan ei hillitsisi itseään.

Nytkin eräs virkailija, tilapäinen tosin, oli saada nuppineulan sormeensa. Pelästyi niin kovasti kun sillä tavalla kesken kai-ken työaikana työpaikalla ruvettiin meluamaan. Hän oli juuri koristelemassa viivotinta reikäkuvioilla, erikoisen kauniita sai nimenomaan nuppineulalla. Puisiin, muovisiin ei ottanut.

Toisen kerran hän huomasi epäviihtymisensä kun sattui havaitsemaan miten tylsiä työtovereita hänellä oli. Madonsyömiä ian-kaikkisia tai niitä uusia kamalia.

36

Ensinmainitut mäkättivät päivästä toiseen samoja juttuja joista ei enää totisesti jaksanut muistaa minkälaisilta ne olivat kuulostaneet ensimmäisellä kerralla. Tai harrastivat omituisia tapojaan.

Hänen mielestään ainakin piti saippuan olla käsienspesualtaan vasemmalla puolella. Sehän oli itsestään selvää. Mutta siitä huolimatta joku idiootti siirsi sen aina oikealle puolelle. Tästä aiheutui hänelle paljon vaivaa kun piti käydä monta kertaa päivässä muuttamassa saippua oikealle paikalle.

Sitten W.C:n ovi piti tietysti aina jättää tuuletuksen vuoksi auki yön ajaksi. Kuitenkin sekin pyrittiin aina sulkemaan virka-ajan päättyessä. Kerrankin hän teki ylitöitä kaksitoista sekuntia kun jäi vartavasten jättämään sitä auki.

Siitä huolimatta se oli kuitenkin aamulla kiinni. Hän ei voinut viihtyä sellaisessa paikassa missä yöaikaanakin hiipi vajaa-älyisiä.

Ne uudet taas. Niitä oli vaikea katsella edes työaikana, saati ajatella vapaa-aikana. Silloin ihmisellä sentään pitäisi olla oikeus muistella miellyttäviä pikku hetkiä työajalta kunakin päivänä erikseen. Palkkapäivältä kaksin verroin riemua ja hilpeyttä.

Vaan ei. Uudet olivat vain tukankuontaloa, maalia, vingunvongutusta matkaradiosta ja muuta eläimellistä. Pursuivat pitkin ja poikin virastoa joten niitä ei voinut välttää. Niistä oli korkeintaan katkeria muistoja eläkevuosiksi. Niillä kun ei ollut kotikasvatusta. Tuskin kotiakaan.

Varmaankin olivat puunoksalla kasvaneita orpolapsia. Tai jotakin muuta papiaanilajia. Ennen ei kuitenkaan sellaisia ollut. Ei edes ulkomailta.

Mutta sitten se viimeinen pisara joka meni yli. Sekin oli pakko kestää. Eläkeikä oli vasta vuoden kuluttua edessä.

Oli kahvihetki. Tavallista juhlavampi. Joku täytti jotakin.

Koska ilmeisesti oli juuri työaikana syntynyt, piti työaikana juhliakin.

Siinä tilaisuudessa hän <sup>vanhemman</sup> virkailijan perusteellisuudella kuvaili laitoksen oloja entisaikan jolloin oltiin kuin suuri yhteinen perhe omassa rakkaassa kodissa.

Kuinka sodankin melskeissä ei menetetty uskoa johonkin - mitä se nyt olikaan - oltiin vain luottavaisella mielellä ja luettiin yhdessä ääneen kirjeitä joita eräs virkailija lähetti suoraan tulilinjalta.

Oli sinne joutunut kun oli sattunut syntymään mieheksi. Vaikka ei sitä hänestäkään kukaan olisi uskonut, aika poika yllätyksiä tekemään niin sodan kuin rauhankin aikana.

Nämä kirjeet oli kuitenkin valitettavasti ollut pakko polttaa sodan jälkeen että vihollinen ei olisi niitä löytänyt.

Ja ilmeisesti aloittanut uutta sotaa. Kirjeissä kun oli ollut niin veikeitä juttuja etulinjoilta. Oli kuitenkin vitsailtu vihollisen kustannuksella ja sitä ne ei anna anteeksi edes jälkeenpäin, voivat tulla lyömään sirpillä ja vasaralla kalloon.

Kuuntelivat minkä kuuntelivat tarinaa uudet. Mutta sitten joku siistimpi, ei ihan uusi, keskiaikainen sanoi oikein kauniisti :

- Ajatella että niissäkin vaikeissa oloissa hän säilytti valoisan mielialansa ja jaksoi vielä ilahduttaa teitä toisia kirjeillä.

Ja silloin.

Joku ihan uusi rätkähti nauramaan ja heittäytyi hirnumaan takakenoon tuolillaan. Tuolista jalka poikki, mies lattiaan, sattutti takaraivonsa, verta virtaamaan, ambulanssi. Työtapaturma.

38

Sen jälkeen hänen - hänen - piti täyttää kolmetoista sivua kyselykaavaketta tapaturmakorvausta varten. Ylitöitä tuli ainakin seitsemän minuuttia. Seinäkellon mukaan melkein kahdeksankin. Kuka sen korvaisi. Ei kikkakaan.

Mutta tuo uusi, täysin uusi, se se saisi korvausta ja korvausta vaikka kuinka kauan jos kallovamman sai.

Töihin tulisi takaisin, kallovammat ei täällä työntekoa haitanneet, palkan saisi ja ikäänkuin kohtalon suosikkina jo aivan uransa alusta alkaen ylimääräistä korvausta.

Eikä itse olisi kuitenkaan ikinä osannut sitäkään kyselykaavaketta täyttää.

H e l m e n k a l a s t a j a

*oivaltas*  
~~oivaltas~~

Jotenkin pitäisi yleisemmin ~~oivaltas~~ että työpaikoilla olisi järjestettäv<sup>s</sup>/silloin tällöin yhteisiä seurustelutilaisuuksia. Tällä tavalla saataisiin ratkaistuksi monia vaikeita työajanviettämisongelmia.

Täten kohennettaisiin mielialoja. Niitä tulee aina kohentaa missä voidaan. Kansamme keskuudessa on kaikin keinoin edistettävä yleistä mielenterveyttä josta kuulemma on puutetta.

Aiheita yhteistilaisuuksiin kyllä aina löytyy. Meidänkin työpaikalla muuan viranhaltija sai väiteltä itsensä tohtoriksi ja siitähän tietysti seurasi kahvia japullaa, annettiinpa täytekakkuakin.

Tietysti juuri työpaikalla sillä työpaikalla ja työaikanahan hän oli väitöskirjansa tehnytkin.

Istuimme siis sitten pitkän pöydän ääressä ja miellyttävä seurallisuus ilmeni äänettömyytenä joka tiivistyi lähes täydelliseksi lajissaan. Tuskin kupin kolinaa, lusikan kilinää, ryytämistä, hörppimistä tai maiskutusta kuultiin. Ihminen on siisti seuraeläin kun vain tahtoo.

Joissakin rupesi kuitenkin jo varsin pian näkymään tämän ylipingoittamisen aiheuttamia pikku häiriöitä. Ehkä sittenkin äänteleminen olisi luonnollisempaa ihmiselle vaikka sanotaankin että hiljaisuus rauhoittaa hermostoa.

Oli miten oli, eräs naishenkilö oli tullut läiskittäin punaiseksi, toinen oli muuten vaikeannäköinen. Epäiltiin hänen olevan selvästi purskahtamaisillaan. Todennäköisesti nauruun. Voi olla että itkuunkin, ei voitu varmuudella päätellä. Toivottiin vain että ei molempiin yht'aikaa ja että ehtisi joka tapauksessa ennen kohtausta niellä suunsa tyhjäksi pullasta. Toista palaa jo sinne tunki. Näin totesivat kaikki ne jotka eivät itse vielä millään taval-

la oirehtineet. Ja joilla siis oli mitä parhain tilaisuus tarkasti tuijotella toisia.

Lopulta kuitenkin tapahtui ihme.

Kuului ihmispuhetta.

Sattui näes niin suotuisasti että meillä oli töissä muuan sotilasarvoista näin rauhantilan vallitessakin kovasti kiinnostunut henkilö. Ei päivääkään että hän ei olisi maininnut aina jotakin sotaurheista upseereista joita hän upseeri evp:n vaimona varmaankin oli aikoinaan tuntenut armeijakunnan verran eri aselajeista.

Häneltä sopi nyt kysyä - että sanokaapa hyvä rouva mitä sotilasarvoa teidän mielestänne tohtori vastaa.

- Kapteenia, tuli salamannopeasti.

Niinpä niin, kuin pyssynsuusta. Saatiin sitten sekin asia tietää asiantuntijalta ja tunnelma rupesi ikäänkuin virkistymään kun oli saatu tämäkin akateeminen oppiarvo sotilalailliseen järjestykseen.

Yksi ja toinen jo hirnahti, pullasuu ylinnä äänessä. Eikä se ilo siihen loppunut kerran alkuun päästään.

Varsinkin kun siinä samassa huoneen ovelle ilmestyi muuan toinenkin specialisti. Hän puolestaan oli erikoistunut laululintuseksi. Konsertoi aika ajoin tyhjässä luentosalissa. Useimmat luennot kun olivat aiheiltaan sellaisia että ei niihin parhaalla tahdollakaan voitu liittää minkäänlaisia lauluesityksiä edes taustalle joten piti vain tyhjässä salissa esiintyä.

Tällä kerralla hän oli sattunut myöhästymään kahvitilaisuudesta koska oli ollut työasialla kaupungilla. Hän oli selvästi närkästynyt kun juhlat oli aloitettu ilman häntä.

Silloin joku huomasi häntä piristääkseen ehdottaa - että nyt neiti varmaankin laulaa meille juhlan kunniaksi.

Ja ennenkuin kukaan ehti puuttua asiaan hän totta tosiaan ryh-



tyi tarmokkaasti puuhiin.

Ei edes päällysvaatteita riisunut. Lierihattu päässä ja käsilaaukku kädessä heti ilmoitti :

- Mikäpä siinä, olen minä suuremmillekin seurueille esiintynyt. Ikkuna auki.

Avattiin.

Itse hän aukaisi molemmat ovenpuoliskot ja asettui näin muodostuneen tilan keskikohdalle. Ilmanvaihto oli arvattavasti tällä tavalla hyvä ja henki pääsi kulkemaan sisään ja ulos. Koskapa hän välittömästi tämän puuhailun jälkeen ilmoitti:

- Aaria oopperasta Helmenkalastajat.

Ja niitähän tuli. Varmaankin oli liikkeellä tavallista suurempi kalastajajoukko.

Koska sen kuvaamisessa piti käyttää erittäin paljon voimaa. Tai ehkäpä hän vain jollakin tavalla arvioi väärin ihmiskorvan kykyä vastaanottaa ääniaaltoja. Joka tapauksessa meillä muilla oli ainutkertainen tilaisuus kokea elämys jota todennäköisesti saattoi verrata vain valtameren hirmumyrskyn pauhuun.

Olipa teho vielä suorastaan suurempi kuin sen keskelle joutunut osasi arvatakaan. Sillä aarian puolivälissä nähtiin laulajan takana käytävässä suunnattoman ällistynyt ihminen.

No mitäpä me hänestä sinänsä. Oli vain joku työpaikallamme asioita toimittamaan tullut henkilö, kävihän niitä.

Mutta ajatella miten hyvä kun sai nähdä kuinka meillä osattiin rentoutua keskellä työpäivää virkistäviin yhteistilaisuuksiin.

Laulun raikuessa ja kahvin virratessa.

Saattoi viedä tavan opiksi ja iloksi muuallekin.

Sävelten tenho oli hänen mitä ilmeisin. Paikoilleen jähmettyneenä kuunteli aarian loppuun saakka.

Ja sitten me kaikki jotka olimme vielä jääneet eloon tapu-  
timme yhdessä käsiämme.

Näin oli saatu aikaan työpäivään hohtoa joka ei hevin unohdu.  
Lisäksi iloa oli jaettu ulkopuolisellekin joten se jaetun ilon  
lailla vielä siis kaksinkertaistui.

## P e e r l i i n i

Häntä oli ruvettu virastossaan kutsumaan Peerliiniksi.

Sattui kerran niin että hän vastasi puhelimeen kun se soi, muulloin ei tarvinnut.

Tällä kerralla muuan henkilö selitti kovasti tärkeää virka-asiaa. Ei siis ollut niin sanottu yksityispuhelu joita myös, ikävä kyllä tuli ja meni heidänkin virastostaan niin paljon että ei sillä mittaa ja määrää.

Ja koska virasto hoiteli ulkomaitakin sivuavia asioita, vilahdelti soittajan puheissa siellä täällä oudosti ääntyviä sanoja joista sai selvän kuka sai.

Hän koetti kyllä kuunnella ja kirjoitteli muistiinkin tärkeimpiä kohokohtia osatakseen hoitaa asian eteenpäin niinkuin hänen virkatehtäviinsä kuului.

Vaan kuinka ollakaan, erään kaupungin nimeksi hän nyt vain kuuli ja siis myös kirjoitti Peerliini. Tuli kirjoitetuksi Peerliini ja sillä selvä.

Voidaan tietysti kysyä että kuinka niin - tuli kirjoitetuksi.

Siten vain että kun toinen selvästi sanoi Peerliini, niin tietysti hän myös kuuli niin. Oliko hänen asiansa epäillä aina jokaista, sanotaan mitä sanotaan niin hän ainakin teki oikein ja velvollisuutensa mukaisesti.

Otti vastaan puhelintiedoitukset kirjaimellisesti, ei niitä saanut ruveta oma-alotteisesti kääntelemään ja vääntelemään ja panemaan omiaansa sekaan. Siitä vasta olisi ikävyyksiä tullut ja kuka niistä olisi sitten vastuun ottanut.

Ei hänen asemassaan olevan virkamiehen tehtäviin kuulunut tulla aamulla täsmällisesti työpaikalleen aikaansaamaan sot-

kuja.

Siis Peerliini. Saattoihan maapallolla olla sellainen kaupunki, on sitä kuultu vaikka minkänimisisistä paikoista.

Lähin esimies tuli ivalliseksi kahden palkkaluokkansa ylemmyydellä. Nosteli silmiään ja väänteli suupieliä sinne tänne. Oli muutenkin sen tapainen kuin asia olisi ollut jonkinlainen epäviralliseksi tarkoitettu hupaisa keksintö keskellä työntäyteistä virkapäivää.

Mikään tällainen luonnottomuuden huippu tuskin koskaan kuitenkaan olisi puhjennut ilmoille ainakaan heidän virastossaan jossa ylitse kaiken vallitsi yleinen ja yhtäläinen kunnioitus pyhiä virka-asioita kohtaan.

Hän itse loukkaantui sopimattomista ilmeistä ja selitti asiallisesti tapauksen taustan. Kysyi myös uskalsiko esimies kenties ottaa vastuulleen väärennyksiä. Siitä ei hyvää seuraisi, myöhemmin ehkä jo mentäisiin kavalluksiin. Ja jokainen tietää kuinka sitten kävisi. Laki virkarikoksista on erittäin ankara.

Peerliini mikä Peerliini ja virkavalavannotuksen jälkeen hän ainakin pysyy uskollisena valtiolleen eikä tee muuta kuin sen minkä tietää oikeaksi ja omatunto käskee. Olkoon seurauksena sitten ivailu ja esimiesten epäsuosio.

Tapaus ei kuitenkaan jäänyt siihen. Kuiske kuului huoneesta toiseen ja käytävissäkin kaikui - Peerliini - Peerliini.

Ja niin hän täysin epäoikeudenmukaisesti ja syyttömästi sai jäädä itse nimeltään Peerliiniksi.

Oliko hän nyt muka mikä kaupunki. Taajaväkisestä yhdyskunnasta puhumattakaan.

Koska hän ei kuitenkaan enää halunnut toista kertaa tulla mahdollisesti vielä uudelleen sekoitetuksi maantieteellisiin ikävyöksiin, päätti hän soveltaa kohdallaan erästä kansainvälisesti hyväksyttyä menetelmää.

Nykyisin jos soitatte hänelle, voi olla että teidän on varattava ehkä hivenen enemmän aikaa kuin haluaisitte.

Hän nähkääs toistattaa teillä jokaisen sanan kirjain kirjaimelta esimerkein valaistuna.

Kuten.

- Päivää, täällä puhuu - -

- Kuinka ? Sanoitteko pee niinkuin Pekka vai Bekka ? Ää niinkuin ämmä vai jotenkin toisin ? Olkaa hyvä luetelkaa kirjaimet selvästi. Käyttäkää yleisesti tunnettuja vertailukohteita ja puhukaa hitaasti. Välttäkää aivastamista ja yskimistä, jos saan pyytää.

V i r k a v i r h e

Viikon ajan hän oli nyt jo joka ilta rukoillut. Hyvä että illalla, päivällä ei olisi ehtinytkään.

Rukoili yhtä ja samaa - että ei tekisi, eikä olisi jo tehnyt virkavirhettä.

Kaksikymmentä ensimmäistä vuotta oli joten kuten mennyt ilman tätä pelkoa mutta viime aikoina se oli ruvennut enemmän ja raivokkaammin kiusaamaan. Kesken töitäkin joskus, iltaisin alin-  
omaa.

Tällä hetkelläkin hänestä tuntui että oli ehdottomasti saatava yliluonnollista apuvoimaa taivaasta muuten hän ei enää kestäisi päivääkään.

Epäilemättä asiat olivat perusteellisesti poissa tolaltaan kun jokapäiväinen työkään ei luistanut koneellisesti kuten aina ennen. Järkytyksekseen hän huomasi ajettelevansakin silloin tällöin lomakkeitaan täytellessä.

Varmasti hän oli luisumassa uraltaan hirveisiin syövereihin sillä mitään näin outoa ei hänelle ollut sattunut siitä alkaen kun hän kivikauden loppuaikoina oli tullut tähän laitokseen tilapäiseksi toimenhaltijaksi.

Heti silloin hänen eteensä ensimmäisenä päivänä oli pantu kahdenlaista lomaketta ja niitä hän oli parhaan kykynsä mukaan numeroilla täytellyt.

Ahkerana ja tunnollisena oli pidetty. Aikoinaan oli päässyt ylimääräiseksi eikä kertaakaan mitään ollut tarvinnut ajatella.

Toisessa lomakkeessa oli kaksi lukua kirjoitettava allekkain ja sitten vielä niitten alle kolmas luku.

Joku oli kerran julmuuksissaan kertonut hänelle että se kolmas luku oli niiden kahden allekkain olevan erotus vaikka mitä hän sillä tiedolla teki.

Tuli vain levottomaksi kun joskus sortui tarkistamaan oliko niin ja aina oli ja pitihän luottaa esimiesasemassa olevaan joka sen koneella laski.

Olisi saattanut vielä huomata että hän sellaisia itsekseen laski ja siitä olisi seurannut kaunaa ja puheita.

Toiseen lomakkeeseen tai jos olikin kaavake, hän sen sijaan oli kirjoitellut kaksi lukua vierekkäin ja vienyt ne sitten esimiesasemaiselle joka alleviivasi suuremman luvun niin että hän saattoi sen jälkeen kopioida sen suuremman luvun erääseen mustakantiseen kirjaan.

Kerran kävi kuitenkin kiusallisesti kun ei ollut paikalla tätä esimiesasemassa olevaa ja sitten hän ei tietysti voinut jatkaa omaa työtään. Kaiken lisäksi kysyttiin jälkeinpäin kun asiaa selviteltiin että miksi hän ei itse ollut katsonut kumpi luku oli suurempi ja alleviivannut sitä. Siis ominpäin selvinnyt pulmasta.

Oli kuitenkin uusi talossa tuollaisen kysyjä ja siksi hän vain hymyili surullisesti ja sanoi että ei se kuulunut hänelle.

Voisi vielä joku luulla että hän ei kunnioita esimiesasemissa olevia. Ei ollut hänen asiansa ratkaista oliko kolme suurempi vai pienempi kuin neljä, jos mitenkään. Ei hän halunnut ottaa asiassa mitään kantaa. Ja vertaisilleen hän sanoi että sitä vartenhan sekin sai korkeampaa palkkaa että on sitten vastuukin suurempi.

Kuitenkin häntä oli nyt viime aikoina ruvennut jotenkin hermostuttamaan se oma virkavirhekkamonsa. Erikoisesti sen jälkeen.

Kun hänet oli lähetetty virkamatkalle. Ei se vielä mitään, hyvinhän matka meni ja virkatehtävä tuli kaikin puolin tunnollisesti suoritettua.

Mutta se matkalasku.

Huolellisesti hän luki sen täyttöohjeen ja koetti 24-tuntisen kellotaulun mukaan minuutilleen kaikki tilittää niinkuin siinä käskettiin.

Ensin hän vähän pelästyi tuota vaatimusta "24-tuntisen kellotaulun mukaan" kun tämä oli hänen ensimmäinen virkamatkansa ja kun hänellä oli vain 12-tuntinen kellotaulu kellossaan ja jos toisilla oli vaikka 27- tai 29-tuntisia. Ei ollut koskaan ollut mitään puhetta siitä toisten kanssa, eikä nyt enää voinut kysyäkään.

Tämä ei häntä kuitenkaan niin paljon huolettanut ja rukoiluttanut kuin se toinen asia.

Hänen matkatarinansa alkoi ja loppui minuutilleen oikeaoppisen kellotaulunkin mukaan mutta kaikesta huolimatta kertomisessa oli aukkoja.

Täsmällisesti sanottuna kaksi. Toinen viiden minuutin ja toinen kahdeksan minuutin pituinen.

Kun ei tiennyt saattoiko kertoa.

Mutta täytyihän hänen. Ei hän olisi muuten kestänyt koko päivää. Tavallisesti piti useamminkin käydä mutta nyt oli koettanut juoda vähemmän matkalla että ei niin monta kertaa olisi huolittanut.

Ei voinut varmaankaan kuitenkaan panna matkalaskuun.

Jos oli virkavirhe. Jos olisi pitänyt omalla ajalla kun ei missään asetuksessa mainittu mitään.

Sitten taas jos ei pannut, luulivat mitä luulivat. Että huvitteli osan kellotauluajasta valtion kustannuksella. Kukaties joi ja irstaili. Kerran viisi ja jo toisella kerralla kahdeksan minuuttia.



Tai jos mitään ei pannut, luulivat että sairas oli.

Vaikeasti sairas. Ummikko.

Ei silloin ikinä saisi nimitystä vakinaiseksi aikanaan.

## K a s v u p a k e t t i

Perästäpäin on aina niin helppo ihmetellä kaikenlaista että miten se nyt sillä tavalla.

Aikanaan kaikki kuitenkin tapahtui sanomattoman yksinkertaisesta. Useat asiat ovat vielä sikäli ihmeellisiä että kerran alkuun päästyään saattavat vain lähteä luisumaan eteenpäin omalla painollaan.

Ensimmäisen kerran kun hänenpiti tilittää eräitä laitoksen saamia maksuja eteenpäin kohti seuraavaa virkatie-etappia, hän ei vain tilittänyt ja sillä selvä.

Ei mitenkään laiskuuttaan tai petollisuuttaan. Laiska ei ollut ensinkään. Päinvastoin erikoisen uutteraksi tunnustettu ja petollisuutta sopia etsiä hänestä, ei löydetty.

Hän kyllä ei aikonut varata loppuelämäkseen vankilaa tai maan alle kätkeytymistä rahojen takia. Elämässä oli muitakin todella tärkeitä arvoja kuin raha. Jos vain vielä joku olisi tiennyt mitä, ei hänen kohdallaan ehkä sittenkään olisi käynyt niinkuin kävi. Kenties hän ei olisi joutunut kärsimään niin paljon juuri rahan takia.

Koska siis seuraava virkaetappi ei edes saanut tietää että joku olisi tahtonut tai jonkun olisi pitänyt jotakin tulottaa valtiolle heidän kauttaan, ei sillä taholla osattu mitään odottaakaan ja kuulostella. Ei mitenkään voitu ymmärrettävästi varautua asiaan aukomalla etukäteen tilejä tai muuta yhtä mieletöntä.

Rahat eivät vain lähteneet ensimmäisellä kerralla normaalilla tavalla liikkeelle, niin ja mitä sitten. Sattuu kaikenlaista

koko ajan, miksi ei tällaista. Sen kunniaksi sitten ei mitään lähtenyt liikkeelle toisellakaan kerralla ja niin edelleen.

Ainoa hankaluus asiasta oli että vähitellen kolmen neljän vuoden ~~kuukaus~~ aikana maksuja rupesi tulemaan yhä tiheämmin. Kuin kiusalla, mitä muutakaan se olisi ollut.

Hän vain otti aina rahat vastaan. Ei merkinnyt mihinkään mitään. Ei kirjainta ei numeroa, mitäpä näistä.

Kuitti maksun lähettäjälle. Tottakai mutta sinne se jäi aina niille, ei sitä kukaan enää millekään valtiolle lähtenyt näyttelemään. Niin valtio ei todellakaan voinut tietää mitään näistä rahoista.

Jotenkin kaikki rupesi kuitenkin muuttumaan rasittavaksi. Kovin suuri ei hänen työhuoneensa ollut ja lisää piti kaappia rahat seinille. Sulloa rahaa täyteen hyllyt niin että avaimenreiätkin kireällä ja kuitenkin tuntui kuin joka puolelta olisi tursuillut setelinkulmia.

Siis jotakin oli keksittävä ja pian. Asian hyväksi piti varmaankin tehdä jotakin ratkaisevaa. Epäröimättä ja rohkeasti.

Vaa<sup>y</sup>mitä.

Hyvää kelpo rahaa olisi sääli repiä tai polttaa. Siis ei sitä. Varastaa kavältäa tuhlata. Ei tullut kuuloonkaan. Antaa jollekin lahjaksi. Kuulosti typerältä.

Ilmoittaa asia esimiehelle ja yhdessä hänen kanssaan leikkilisesti nauraa hupaisalle tilanteelle. Ehkä ei ihan vielä.

Koetti hän uskoutuakin huolineen parille ystävälle. Yksityiskohtia kun ei voinut laajemmin selostella, valituksesta tuli vain sellaista haaleaa ja kovin yleisluontoista.

Kuten.

- Ohhoh. On niin vaikeaa. En tiedä enää mitä tekisin. Voi hyväluoja kun tukehdun kohta rahaan. Sitä on joka puolella ja lisää pursuaa joka päivä kaikki paikat täyteen. Mitä ihmettä tekisin ?

Toinen ystävä vain katseli sääliväisesti, toinen piti selvästi jokseenkin tylsänä juttuna ja vastasi vain - niin niin, niinhän se on.

Keltään ei saanut apua. Kukaan ei ymmärtänyt todella suurta rahahuolta.

Huolta joka jauhoi unet painajaisiksi ja teki päivät pelokkaaksi säikähtelemiseksi.

Rahaa. Rahaa ja taas rahaa. Joka raossa ja kolossa ja lisää hyökkäämässä joka hetki. Vaikka ei enää mahtunut minnekään. Ja niinhän silloin kävikin.

Yksi kaapeista tosiaankin ratkesi saumoistaan. Halkesi.

Kuului kova pamahdus. Sillä tavalla.

Nyt rupesi satamaan rahaa. Rahaa niputtain ja irrallisena. Leijailleen liidellen mätkähdellen. Kolikoita seteleitä, ah sitä onnea.

Hyvin mieliinpainuva, omalaatuinen elämyksenä.

Oli kyllä näkijöitä.

Hän oli sillä kerralla esimiehen kanssa kahdenkesken huoneessa.

Molemmat melkein hautautuivat rahamassojen alle. Sen verran pysyivät hengissä kuin saivat vedetyksi henkeä. Makasivat melko hervottomina maassa. Oikeastaan lojuivat rahan huumaimina.

Tilaisuus ei saanut nyt mennä ohi. Hänen täytyi tunnustaa.

Viimeinkin. Kun se kysyy.

Kuinka ollakaan, esimies sitten pyysikin selitystä. Jokseenkin kireällä äänellä niinkuin saattoi odottaakin samarkkaspinkko-

jen alta.

Täytyihän siihen vastata. Se oli epäilemättä hänen velvollisuutensa esimiestä kohtaan. Olkoonkin että jotenkin kielelle oli lennähtänyt kolikko mikä häyttasi puhetta. Sylkäistyään sen pois hän saattoi jo puhuakin.

- Ei ollenkaan huonompi tulos ottaen huomioon että laitos on näinkin pieni. Hahhah.

- Mitä helvettiä te tarkoitatte.

- En oikeastaan paljon mitään.

- Paras että tarkoitatte jotakin ja nopeasti.

- No juu - on sitten rahaa valtiolla. On millä mällätä. Isänmaa on vaikeuksissa, kansalaiset erilaisissa hädissä ja minä poika sitä tulen ja autan. Tässä kaikille laitoksemme oma pieni kädenojennus.

- Mikä helvetin - -

- Ei ollenkaan mikään helvetin jokin. Juurihan rupesin ajattelemaan että mehän sitä ruvetaan tilittelemään rahaa. Kyllä täältä pesee. Tilitetään nimellä Kasvupaketti.

Niin tavattoman vaatimaton. Ja aina laupias hymy huulillaan.

Että anteeksi koko hapen hengittämiseni tässä ilmakehässä. Koe-  
tan vetää sitä sisääni mahdollisimman vähän ja puhaltaa ulos ta-  
vallista enemmän hiilidioksia kaiken kasvikkunnan hyödyksi.

Kerrankin eräissä hääjuhlissa maalaistalossa hän istui vähän väliä  
ulkona pihalla. Vaikka oli kolea ilma. Saattoihan olla että hän  
taas oli hyödyttämässä kasveja. Mutta joka tapauksessa oli aina  
yhden ja toisen isäntäväestä käytävä hakemassa hänet sisälle.

Älkää nyt hyvänen aika istuko täällä ulkona, tervetuloa sisälle,  
olkaa hyvä, tulkaa sisälle.

Tätä kun oli toistettu riittävän monta kertaa hän jo rauhoittui  
ja uskoi saavansa olla katon alla kuten muutkin.

Pitopöydässä hän silti ihan huomaamatta ja viimeisenä noppi jonkin  
murusen.

Olkaa hyvä ottakaa lisää. Saako olla lisää.

- Ei, ei kiitos. Olen jo tässä syönytkin. Lihapuoleen en ole ollen-  
kaan koskenut mutta antaa nyt olla.

Näine hyvineen hän kätkeytyi pienelle kovalle tuolille muittten  
taakse istumaan.

Kahvipöydässä hän ei ollenkaan kajonnut täytekaakkupuoleen ja ken-  
ties olisi nakerrellut hedelmäpuolella myöhemmin ainoastaan ome-  
nien siemenkodat. ~~Kos~~ ne valitettavasti vain eivät olisi si-  
jainneet omenien keskustassa. Mutta ainahan voi tyytyä yhteen tai  
korkeintaan kahteen rypäleeseen.

Niin että olkaa hyvä ottakaa lisää.

- Kiitos ei, enhän minä tosin ole ottanut paljoakaan mutta olkoon  
nyt.

Kaikin puolin oivallinen kestitettävä.

Joko teillä on sokeria, olkaa hyvä.

- Kiitos. Otin jo sen vähän minkä kuppiini panen.

Hyvähän se että vähän pani. Ei ainakaan päässyt lihomaan toisten sokereista. Oli muuten vain lihava omia aikojaan että hyödyttäisi lääkärikuntaa erilaisilla sairauksillaan.

Erään kerran pyydettiin kirjoittamaan nimi valtakirjaan todistajaksi.

Hyvin epäillen hän otti kynän. Kai hämmästyi kun huomasi toisten uskovan hänen olevan kirjoitustaitoisen.

- Ei kai se oikein hyvin tullut. Kirjoitin melkein umpimähkään, ei tainnut onnistua.

Oikein hyvä on. Kiitos paljon.

Jonka jälkeen hän jälleen livahdi kätköihinsä.

Osasi aina hakea oivallisia vaatimattomuuskolojaan kylässä ja kotona.

Ihan varmasti hän kerran vielä häviää kokonaan johonkin tällaiseen piilopaikkaansa, eikä häntä löydetä koskaan.

Niin että ei tulisi turhaa vaivaa kenellekään hänen hautaamisestaan. Sen vähän mitä hän nyt hautaamista tarvitsisi.

L u j a u s k o i s e n k e s t e t t ä v ä ä

Hän tuli tervehtimästä sairasta ystäväänsä. Ilahdutti kukilla ja vei vähän sairasta virkistäviä hedelmiäkin.

Viivähti vain hetkisen että potilas ei väsyisi. Puhui reippaasti ja luontevasti miten Jumala kyllä auttaa kestämään kivut.

Nieleskeli surumielisesti hymyillen sairaan kysymyksen että miksi se Jumala on niin monimutkainen. Eikö hän kaikkivaltiaana voisi järjestää niin että niitä kipuja ei tulisi ollenkaan.

Siihen hän vastasi että kaikella on oma tarkoituksensa. Jumala ihmeellisessä viisauudessaan koettelee ihmisiä.

Katsoo miten kukin ruhjoutuu erilaisissa sairauksissa ja tapaturmissa ja sitten lähettää lujauskoisia lohduttamaan. Kukin ja hedelmin.

Käsittämättömiä ovat Herran tiet. Amen.

- - - -

Kyllä hän oli hyvin murheellinen ystäväänsä sielun tilan takia. Itsellään hänellä oli jo varattuna paikka ikuisessa kirkkaudessa. Kolmas rivi vasemmalla neljäs paikka. Siitä oli takeena ahkera seuroissa käynti, polvirukoukset ja päivittäinen raamatunluku sekä virrenluritus silloin tällöin.

- - - -

Kotona häntä odottivat pesemättömät astiat ja siivoamaton asunto. Kun piti käydä sairaita lohduttamassa ei aina ehtinyt laittaa ruokaakaan miehelle. Söikin niin mahdottomasti. Aina olisi pitänyt olla hyvää ruokaa. Paistia ja kyljyksiä yhtenään, kyllä kai. Mutta rahaa ei antanut tarpeeksi. Ikinä ei tässä saanut uutta takkiakaan mutta viinaan se kyllä rahaa työnsi. Taaskin oli tainnut mennä ryyppyreissuille. Ja oliko muka muistanut jättää ruokarahat. Kaikkea vielä. Kunninsa saisi kyllä kuulla kun takaisin tulisi.

- - - -



Taitaisi tässä vielä ehtiä vähän loikoa ennen kokoukseen menoa tänä iltana. Oli suuret juhlat seurakunnassa. Siunattiin matkalle lähtijät. Lähetysseuraksi menevät sisaret ja veljet.

- - - -  
Hän havahtui. Kello oli jo melkein puoli seitsemän. Nyt piti kiireesti keittää kahvit. Kamalan pahaa untakin oli nähnyt. Miten mustapukuinen nainen liukui tuosta vuoteen viere<sup>e</sup>stä ohi mitään puhumatta. Mitähän se merkitsi. Jos vaikka mies kuolisi. Ei, ei sitä. Antoihan se sentään aina vuokrat rahat ja enemmänkin. Ei se ruokarahojakaan niin usein unohtanut. Mikä lie ollut erikoisempi sillä mielessä tänä päivänä kun ei ollut jättänyt. No antaa se huomenna kuitenkin.

Ei se saanut uni sitä merkitä. Jospa tarkoittikin sen sairaalassa olijan kuolemaa. Sitä se varmasti. Sääli vain ihmistä kun niin valmistautumattomana kuolisi. Ei pääsisi Isän luo ei Rauhaa saisi. Mutta omapahan oli asiansa. Kyllä hän ainakin oli sitä koettanut johdattaa oikealle tielle mutta kun se oli aina niin viisas olavinaan. Katsokoon nyt sitten eteensä. Voisihan tuota vielä pyytää esirukousta illalla.

Kahvi näyttikin jo kiehuvan. Hyvältä se maistui, oli mies tuonut parempaa laatua oikein kun tahtoi lepytellä sen eilisen riidan jälkeen.

Nopeasti vain matkaan.

Alhaalla kadulla tuli pyytäjä vastaan. Miesparka sairaannäköinen.

Ja pelottavan. Täytyi auttaa.

Siinä olisi kaksikymmentä penniä. Ja Jumala auttakoon teitäkin. Voi sentään. Tietysti laulukirja oli jäänyt kotiin. Piti mennä takaisin sitä hakemaan.

- - - -

Ja taas se sama mies oli tulossa vastaan puiston luona.

- Antakaa hyvä rouva vähän rahaa. Auttakaa sairasta miestä että pääsisin yömajaan tai saisin ostaa leipää.

- Mutta juurihan minä teille annoin.

- No hittoakos siinä pyörit sitten edestakaisin.

- - - -

Jumala varjelkoon omiaan selviämään näitten syntisten ja kadotettujen keskellä.

K ä r s i v ä

Hän oli kärsivä. Oikein paljon joutui kärsimään.

Kovin vaikeaa hänellä totisesti olikin. Jollakin merkillisellä tavalla kaikki vain aina vääntyi toivottomaksi ja hankalaksi.

Niinkuin nyt nekin viimeisten vuosien kurjuudet.

Kaikilla muilla hänen <sup>su</sup>erapiireissään oli hyvä ja vankka titteli tai ainakin siedettävä.

Ja mitä hänellä. Ei muuta kuin keskeneräiset luvut. Tuollainen voi tehdä ihmisen katkeraksi.

Kun häntä lisäksi oli kohdannut lukematon määrä muitakin kohtaloniskuja, olikin hän valmis kääntämään kärsivät ilmeensä kohti lähimmäisiään.

Kun kaikilla muilla oli enemmän ja paremmin. Vain hänellä oli aina vähän ja paha.

Tuon asian hän tiesi tarkoin kun joka päivä yksityiskohtaisesti puuttui toisten asioihin.

Otti selvää, puheli sitä ja tätä ja kuljetti tietojaan eteenpäin. Muokkasi vatkasi ja vispasi toisten sanomisia tekemisiä, paheita ja vikoja väsymättömästi.

Täytyyhän ihmisellä olla toki jokin kannustava harrastuskin.

Näin hän olikin kerännyt varastoonsa hämmästyttävän paljon tietoa. Kokoelmansa valossa vertaili ja punnitsi.

Ja minkä sille mahtoi että lopputulos oli aina sama : entistä vähemmän hänellä oli.

Mitä muuta oli sekin että joka toisella oli auto. Entä hänellä. Ei ollenkaan autoa.

Jalat rakoille sai kävellä, kuluttaa jalkapohjiaan. Jos joskus harvoin sai ostettua kengät alennusmyynnistä, pian niissä oli reiät pohjissa ja pienet kivet nävertelivät alinomaa. Raitiovaunuissa ja busseissa sai taistella aamuin illoin.

Tietysti piti asua liitosalueella. Eihän sitä keskikaupungilla niinkuin eräät. Oli ollut pakko ostaa osake kauempaa.

Toisilla ihmisillä oli puhelinkin.

Mutta hänen piti soitella kaikki yksityisasiatkin töistä ja ei hän siellä voinut koskaan puhua rauhassa. Vaan kun ei ollut varaa niin minkä sille teki, puute ja kurjuus yhtämittaa jäytämässä.

Ja ne pienet kivet kengissä.

Palkka kun oli olematon. Kyllä niillä toisilla rahaa riitti, hän vain sai samasta työstä vähemmän kuin muut. Illat kaikki sairaata verottomia lisäansioita.

Että olisi edes jonkin valonpilkahduksen saanut elämään. Edes uuden television. Jonka ostikin. Kun kaikesta muusta tinki. Teetti vain kolme leninkiä niistä viidestä jotka välttämättä tarvitsi. Kun ei ollut mitä päälle panna. Kuka sitä nyt alastoma töissä kävi.

Kieltäytyi leivoksista ja osti vain viiner<sup>e</sup>lipiä kahvin kanssa. Kun oli pakko kun ei ollut autoa edes.

Kaikenlaista onnettomuutta tuli tuon peruspahan lisäksi.

Kuten sekin että mieheltä piti leikata viis<sup>a</sup>sudenhammas. Muilta ne vain vedettiin pois. Entä heillä. Kalliit leikkauskulut.

Lapsillakin oli sairautta yhtämittaa. Viime viikollakin nuha ja yskä. Ja mitä siitä seurasi. Muilla ei mitään, heillä tuhkarokkoa, lisää lääkärinlaskuja.

Pidä siinä sitten apulaisia. Sairaita lapsia talo täynnä ja äiti, äiti raukka töissä nääntymässä. Ei sellainen ollut omiaan houkuttelemaan pysyviä kodinhoitajia heille.

Kun surkeus oli huipussaa, tuli lisää uusia iskuja.

Töissä jaeltiin hyviä ja hienoja vakansseja oikealle ja vasemmalle. Entä hänelle.

Ei mitään. Aina sai pitää oman entisensä.

Ihan lopuksi tapahtui sellaisiakin asioita että aivan uusiin sukkiin tuli reikä ja hävisi rahakukkaro jossa oli kaksi markkaa ja neljätoista penniä .

Sellaista oli kenkään mahdotonta enää kestää. Romahdus saattoi tulla minä päivänä tahansa.

Mutta kun oli alaikäisiä lapsiakin. Oli pakko kestää.

Tietystihän ihminen tottuu kaikkeen ja kärsimyksistään saa voimia ylhäältä ja alhaalta yhä uudelleen. Niin että jaksaa raahautua eteenpäin.

Kenties kerran hänkin on ilmestynvä eteemme kirkastuneena ja jalostettuna koettelemustensa jälkeen. Asatuva autostaan sädekehällä ja hyvin hienolla tittelillä varustettuna.

Ja silloin älköön kukaan sanoko että hän ei ole mistään kotoisin. Kyllä hän on Kokkolasta.

Halu auttaa ja ymmärtää, sitä hänellä oli.

Joskus niin paljon että tahtoi suorastaan olla puutetta autettavista.

Hän oli yksinäinen ihminen ja hänellä oli kyllä aikaa lähimmäisille. Ei koskaan sellaista itsekeskeistä kiirettä ja touhuamista omissa kehissä niinkuin muilla. Toisten vaikeudet eivät häneltä päässeet unohtumaan.

Viime aikoina hän oli käynyt taas ahkerasti eräänkin nuoren parin lapsia katsomassa iltaisin että vanhemmat pääsivät edes joskus yhdessä teatteriin tai muualle virkistymään. Paljon mahdollisuuksiahan heillä ei kyllä ollut, taloudellinen asema kun oli vielä niin kovin heikko tuossa avioliiton alkuhankintojen vaikeuksissa. Vieläkö olisi pitänyt vähistä varoista maksaa lapsenvahdillekin. Niin että:

- Voi kuule, ilkeämmekö me taas vaivata sinua mutta kun torstai-iltana olisi niin ihanaa päästä - -

- Tottakai hyvä ystävä. Tulen niin mielelläni, kyllä minulle sopii.

Ja tulihan hän käsityö mukana. Reippaana huolehtivaisena ja niin luotettavana.

Lapset kun sitten sai sänkyyn,iltasadun vielä luki ja asettui sen jälkeen aikaansaamaan pikkunuttuja ja lapasia ja sukkia. Kylmän talven varalle syrjäseutujen pienokaisille. Nekin olivat aina hänen ajatuksissaan.

Erikoisesti hän oli myös omistautunut sairaille ystävilleen.

Kärsivällisesti kuunteli kahvikupposen ääressä tai joissakin tapauksissa, sellaisissa vaikeammissa, suorastaan vuoteen vieressä. Tai ainakin puhelimesta ilman vuodettakin.

Perusteellisia kuvauksia ruuansulatuksen erilaisista hankalista vaiheista ihmiselimistössä. Tai kahlasi läpi gynekologian alalta kasvaimet, synnytykset ja tulehdukselliset sairaskertomukset.

Aina ihailtavalla kärsivällisyydellä myötäillen ja dramaattisimmissa kohdissa suorastaan kyynelsilmin.

Silloin tällöin hän pani väliin :

- Kyllä minä ymmärrän että tämä on ollut sinulle vaikeaa aikaa. Mutta hyvä ystävä, varmasti paranet, koeta nyt vain kestää, onneksi olet sentään n i i n hyvän lääkärin potilaana.

Avioliittojensa vaikeuksissa kamppailevat ja kaikki ne joita yleensä kukaan ei ymmärtänyt, hän kyllä ymmärsi.

Neuvoi ja lohdutteli loputtomasti. Elämänuskoisesti ja hienotunteisesti ja viisaasti oman elämäkokemuksensa ohjailemana.

Tässä eräässä vaiheessa hän oli melkein pelastanut ihmishengenkin.

Muuan ystävä oli niin hirvittävässä hädässä, monet vaikeat koetelemukset. Sairautta. Fyysistä ja psyykkistä. Huolta lasten takia, aviomiehen. Töissä ikävyyksiä. Ei ihme että ihminen oli aivan lopussa.

Vaan hänen avullaan selvittiin kaikesta loppujen lopuksi oikein onnellisesti.

Pitikin soittaa tuolle ystävälle jälleen. Miten hän olikin saattanut laiminlyödä asian. Ei ollut ainakaan puoleen vuoteen tilanteen selviämisen jälkeen kysellyt kuulumisia.

Eikä ystävä itse ollut häntä sen koommin muistanut.

Mutta kyllä hän senkin ymmärsi ja antoi anteeksi.

Jaa - vaan entäpä - eräs toinen ystävä.

Jos sille ensin soittaisi.

Sairas raukka juuri tällä hetkellä. Hän oli avun tarpeessa varmasti tänäkin iltana. Hänen vointiaan piti ensin tiedustella.

Hän nosti tuolin puhelimen viereen.

Oli sellainen tavanomaisen rauhallinen iltahetki. Jolloin muut vain lueskelevat, katsovat televisiota tai vain viihtyvät kotona.

Vaan hänpä aloitti lohdutuskierröksensä.

- No päivää pitkästä aikaa. Mitä sinulle kuuluu. Voi voi sentään, sehän oli ikävää mutta älä välitä kyllä - -

Tai.

- Joko Annukan koulunkäynti on ruvennut paremmin luistamaan, onko vielä vaikeuksia siinä sopeutumisessa ja - ai - vai niin. Ai jo menee hyvin - matematiikkakin - no - no niin - sehän oli hauska kuulla. Tuota, eihän tässä sit- ten muuta. Soitan taas joskus toisen kerran, on tässä nyt vähän kiire. Kuulemiin.

Mutta se kroonisesti sairas ystävä. Mitenhän se.

- Hyvää iltaa Anni. No mitä nyt kuuluu. En olekaan pariin kuu- kauteen kuullut sinusta mitään. Mitä se lääkäri sanoi, onko toi- veita että uusi lääke auttaa. Mitä sinä sanot - olet ollut jo töissäkin. Ja kaikki on hyvin. Mutta vastahan sinä sanoit että hän sanoi - että tuskin - -

Aina ei hänelläkään ollut helppoa.

Kelläpä olisi.



E r i n o m a i n e n

Erinomainen, sitä hän oli.

Jo hamasta pikkulapsi-iästä. Kenties aikaisemmilta ajoilta.

Sitä ei kuitenkaan voi varmasti tietää.

Sen sijaan on varmaa että kansakoulun ovesta ei ollut koskaan aikaisemmin astunut sisälle määrätteisempää pikku pyhimystä.

Sievät letit täsmällisesti letitettyinä ja niissä uudet puhtaat rusettinauhat. Silmät sädehtien opinhalua ja ahkeruutta.

Näpsä pikku tyttönen. Aina hiljaa tunnilla. Ei koskaan tyrkkinyt ja nipistellyt toisia, heiteltyt paperipalloilla opettajaa, näytännyt kieltä tai puhellut siveettömyyksiä.

Tällainen vie ihmislasta eteenpäin elämässä. Kun hän lisäksi luki ahkerasti läksynsä hyvien vanhempiansa vaatimattomassa mutta puhtaassa kodissa, auttoi äitiä kotiaskareissa ja vietti vapaahetkeisä ulkona raikkaassa ilmassa, oli tulos oikein miellyttävä.

Kaikki pitivät hänestä. Sievä siisti ja nokkela koululainen läpi koko asteikon aina valkolakin suurhetkeen asti.

Ei toki niin että hän sitten olisi muuttunut mahdottomaksi ja ruvennut jotenkin juopottelemaan tai irstaillemaan. Ei suinkaan.

Vielä yliopistossakin hän oli ympäristölleen ilonaihe ja lohdutus näinä ankaina aikoina kurittomien nuorisolaumojen melskeessä.

Luki lukunsa oikein hyvin. Jos oli vaikeuksia, otti niistä opikseen ja iloitsi saadessaan pohtia visaisia kohtia.

Näin ahertaessaan ja oppiessaan yhä uusia hyödyllisiä asioita yliopistossa hän sai myös hankituksi itselleen viisaan ja hyvän miehen. Joka ihastui tällaiseen herttaiseen täydellisyyden ihmeeseen aivan häikäistyneenä.

Mistäpä olisi löytänyt toisen tuollaisen. Ei niitä kasva joka puunoksalla. Havupuissa tuskin ollenkaan.

Joskus tämänkin pikku enkelin oli kuitenkin pakko puhua pahaa lä-

himmäisistään. Silloin hän aina ensin muisti huolellisesti luetella asianomaisen parjattavan kaikki hyvät puolet. Meissä jokaisessa kun on hyvät ja huonot puolemmme, hän myös kertoi. Eli moni on kakku akanoita alta kuoren.

Näitä akanoita hän ei kuitenkaan koskaan ollut itse tonkinut päivänvaloon. Asianomainenhan oli aina juuri hänelle ollut oikein mukava ja miellyttävä, eikä hänellä ollut pahaa sanaa sanottavana mutta Maija kertoi että - -

Miten tahdikasta tuollainen onkaan. Miellyttää ketä tahansa. Ei hän kulkenut ja sätkättänyt pahaa ihmisistä edessä ja takana. Kelpo äiti oli opettanut hänelle jo lapsena että ei saa puhua pahaa toisista. Maijan äitipä oli unohtanut sen sanoa.

Entä miten sievännäköinen hän oli. Valloittava tapa kallistella pikku päätä, lirkutella ja kujerrella, siinäpä vasta yhdistelmä joka oli suloinen. Kun siihen lisäsi vielä vähän keimailevia rusetteja puvussa ja muuta naisellista, ei paremmasta apua.

Sitten hyvä mies ja hän yhdessä rakensivat oman pikku kodin. Kävivät ahkerasti töissä, saivat onnea ja siunausta kunnollisuudelleen. Kunnan miehen vauraasta kodista erikoisesti.

Uskollisesti hän myös auttoi ja tuki miestään tämän valitsemalla elämänuralla. Yökäudet avusti kirjallisten tutkielmien laatimisessa. Siinä ohella pesi parsi ja paikkasi rikkikuluneita vaatteita.

Oikein mallikelpoisesti hän myös aikanaan oli raskaana yhdeksän kuukautta niinkuin homo sapiens naaraalle kuuluukin. Reipas ja sievä koko ajan. Ei yökötellyt tai pahoinvoinut. Ei lihonut muodottomaksi. Ei huomannut outoja oikkuja itsessään.

Kuten hyvän vaimon tuleekin, iloitsi lapsukaisen tulosta ensimmäisistä alkaen. Söi kalkkia rautaa ja vitamiinitabletteja. Ei koskaan ollut väsynyt tai valitellut vaivojaan.

Viimeiseen hetkeen asti hoiti kaikki työnsä. Meni reippaasti synnyttämään hymy huulillaan ja hymy huulillaan palasi pieni

lapsen käsivarrellaan kotiin.

Eikä väsynyt tai nääntynyt yöitkuun ja pyykinpesuun.

Virkeänä ja iloisena tuli takaisin työhön äitiysloman loputtua. Suoritteli aina edelleen kaikki tehtävänsä ja vähän enemmänkin työtovereittensa ja esimiehensä iloksi ja virkistykseksi. Jos joskus oli pakko myöhästyä tai täysin pätevästä syystä olla pois töistä, minuutilleen kaiken tilitti. Ja kertoi kuinka aina silloin tällöin oli tehnyt ihan oma-alotteisesti tuonkin ylimääräisen työn.

Mitä muuta kuin kunnioitusta voitiin hänelle osoittaa.

Ja näin hän jatkoi vain elämäänsä. Yleni miehensä myötä, synnytti, ruokki ja huolsi perheensä. Kävi silti toimeensa ihan joka päivä.

Kun sitten eläke-ikä alkoi, oli hän mitä herttaisimmin pikku iso-äiti. Niin sievä ja suloinen, päätään kallisteleva. Tietoviisas ja elämäkokemusta tulvillaan. Saattoi siitä jakaa lapsenlapsilleenkin eteenpäin vietäväksi uusille erinomaispolville. Vankkumattomia ja kestäviä arvoasioita.

Kuten esimerkiksi : parempi pyy pivossa kuin kaksi oksalla. Rohkea rokan syö, kaino ei kaaliakaan.

Ja ihan omana kultajyvänään : älä sano pahaa sanaa lähimmäisestäs edesspäin kun voit sen yhtä hyvin tehdä takanapäin.

Tällaista sattui kerran kaupungissa. Ihan totta.

Tietysti pitäisi voida tiettyyn rajaan asti luottaa siihen että järjestetyssä yhteiskunnassa asiat luistavat omalla painollaan tuttuja latujaan mutta ainahan piristykseksi saattaa tulla pieniä yllätyksiäkin. Ja mikäpä siinä.

Kaikki alkoi vähin oirein niinkuin merkittävät tapahtumat usein tekevät.

Kaupungin laitamailla syttyi pieni tulipalo. Tosiaankin pieni ja vaatimaton. Monet tulipalot ovat sellaisia alunperin vaikka sitä ei aina jälestäpäin tahdota uskoakaan.

Joku suoritti asiaankuuluvan hälytyksen. Ei mitenkään dramaattisesti, asiallisesti puhelimella että on pieni tulipalo ja tarvittaisiin vähän palokuntaa.

Niin kai.

Mutta kun oli siellä päin palokunnassa juuri paraskin peli kesken jännittävässä vaiheessa.

Merkillistä että silloin juuri piti tulla tulipalo. Kaikkea vielä. Olikohan se edes varmaa. Saattoi olla väärä ja ilkivaltainen hälytys.

Kertakaikkiaan oikeastaan ketään ei huvittanut lähteä letkuilemaan ja riehumaan jonnekin laitakaupungille. Osoitekin oli ihan mahdoton. Ei ollut mitenkään sanottu osaisiko paloauto edes ajaa sinne. Satoikin.

Niin tosiaan. Satoi. Kyllähän se siitä sitten jotenkin sammuisi itsestäänkin tulipalonalku.

Tätä siinä laimeasti pohdiskeltaessa riistäytyi peli taas uusiin arvaamattoman jännittäviin vaiheisiin ja muista siinä sitten muuta.

Jotenkin koko tulipaloasia unohtui.

Tällä välin tulipalon kohteeksi joutunut talo ehti palaa perustuksiinsa myöten kuten saatettiin todeta, satoi tai ei. Sen sijaan lähitalot pysyivät ennallaan. Niistä täytyy aina muistaa mainita tulipalojen kuvauksissa.

Palokuntaa oli odoteltu kohtuullisesti ja tultu siihen tulokseen että ei sitä näkynyt missään vaikka kuinka tähyiltiin ja kuulosteltiin. Sattuuhan sitä esteitä kenelle tahansa, miksi ei palokunnallekin. Oli joka tapauksessa ilmoitettu ja jos ei sopinut tulla niin ei sitten.

Kuitenkin oli tulipalosta muuan henkilö niin järkyttynyt että sai jonkinlaisen shokin.

Piti soittaa lääkäri.

Lääkäri kertoi että hän ei ollut ollenkaan kiinnostunut shokkitapauksista, sopi kutsua joku toinen.

Mukava kapine puhelin sinänsä mutta ei siinä kuitenkaan kenelläkään oikein ollut halua ruveta sen enempiin etsiskelyihin, pantiin shokkitapaus autoon ja lähdettiin viemään sairaalaan.

Monta kertaa kaupungissa sattuu kolareita. Risteyksessä tämäkin sattui vilkkaimpana ruuhka-aikana vielä.

Joku vain tulla tömähti perään ja asian selvittämiseen kului aika paljon aikaa.

Asiantuntijan avustuksella olisi kyllä luistanut nopeammin mutta liikennepoliisi oli jotenkin niin vaikeannäköinen ja suorastaan ei ollut mitään huomaavinaan.

Ehkä hän ei halunnut tulla tekemään kirjallisia töitä kesken kaiken sateessa.

Tosiaan aina vain satoi ja ihan varmasti ruuhka ei ainakaan sillä olisi helpottunut jos liikennepoliisi olisi ruvennut juoksentelemaan vähän väliä sinne tänne luonnolliselta paikaltaan risteyksen keskipisteestä.

Siihenhän hänelle oli rakennettu kehyksetkin ja niissä pitää pysyä. Asia piti ymmärtää tästä laajemmasta näkökulmasta.

Ei aina pitänyt odottaa poliisia joka paikkaan.

Pääasia että sovittiin koko törmäileminen edes jollakin tavalla kun shokkitapauskin oli kuljetettavana ja oli ikäänkuin kiire sairaalaan.

Lopulta sinnekin päästiin. Mutta mitä siitä. Ei mitään.

Kun ei kuulemma ollut ensinkään oikea sairaala kysymyksessä.

Päivysti kokonaan toisenlaisia äkillisiä tapauksia varten.

Siis vaihdettiin sairaalaa. Olihan näitä kaupungissa. Ja kerran satuttiin ihan oikeaan.

Siellä kuitenkin sanottiin että heillä oli ennestäänkin jo ihan tarpeeksi tapauksia. Kylpyhuoneet ja käytävätkin täynnä joten, ilmeisesti tervetuloa uudelleen joskus toisen kerran.

Vaan tämä oli jo liikaa shokkitapauksellekin. Ihminen kestää vain määrättyyn rajaan asti vastoinkäymisiä.

Sitten hän paranee. Omin päin. Ihan ilman yhteiskunnan toimenpiteitäkin.

Kuulkaahan, toivon että kirjoittaisitte meille oikein hauskan jutun.

Tosin minun on vaikea, kuinka sanoisinkaan, näin kesken kaiken paneutua mielikuvituksen maailmaan, mutta vähän nyt kuitenkin ehdottaisin aiheita.

Mitäpä jos kertoisitte vaikka kummelluksista tavallisena työpäivänä, ihan tavallisella työpaikalla. Ymmärrettähän? Siis tavallisella työpaikalla, toimistossa tai tehdassalissa. Miten hassua voi sattua, hahhah. Kaikenlaista hassua. Ihan hassuja asioita, kyl-lähän te ymmärrätte.

Tai kuulkaahan, voihan niitä kummelluksia sattua vapaa-aikanakin, missä vain. Viikonloppuna maalla tai kaupungissa vuodenajasta riippumatta. Talvella sattuu talvisia kummelluksia ja kesällä kesäisiä. Ei siis päinvastoin, vaikka sepä vasta hassua olisikin, ahhahhahhaa.

Niin, niin. kaikenlaisia kummelluksia kummelluksien alalta. Mennään kalaaan ja ei saada kalaa, mennään, mennään, no - kyllähän te tiedätte. Ei nyt tässä juolahda mieleen, mutta hassua sen olla pitää.

Jos kuulkaa rakennetaan sitten tuollainen omakotitalo, niitä nykyisin paljon rakennetaan, on ajankohtainen aihe.

Sitten siis - niin sitten - muutetaan sinne ja muuta hullunkurista. Ei vaikkapa tiedetä missä kaappi seisoo - se on sellainen sanonta, tiedättehän - siitä, juu, siitä sitten riidellään ja muuta mahdollottoman hauskaa tapahtuu. Kyllähän te ymmärrätte, hahhahaa.

Hahhaa, ymmärrän kyllä, vuodenajasta riippumatta.

Siis.

Esimerkiksi työpäivänä, ihan tavallisena pikku työpäivänä. Mennään työhön, hahhaa. Ei siis pinnata, hahhaa. Tehdään töitä, syödään välillä. Mahdollottoman hauskoja kummelluksia sattuu kokoajan, taukoamatta.

Saadaan peruna väärään kurkkuun, kaikilla on kuvaamattoman, ulvottavan hauskaa. Silläkin, millä peruna on kurkussa, <sup>sekin vain korisee.</sup> ~~okin vain korisee.~~

Kesken kaiken tehdassalissa katto romahtaa, sinne kaikki hirnumaan, juoksujalkaa, siitä hauska alkaa, joku kompastuu ja tulee lisää hassua.

Toimiston puolella räjähtää pommi, kaikki nauravat, kun ei kukaan tiedä, mistä se sinne tuli. Ovestako vai ikkunasta, tai jos joku toi taskussaan, ja jos se siellä olisi räjähtänyt, hohhohhoo ja hahhahhaa.

Kaikilla on niin hassua, että ovat tulla hassuiksi ja kaikki nauravat enemmän kuin uskoisikaan.

Viikonloppuna mennään kalaan, vene vuotaa, kaloja saadaankin suoraan sisään veneenpohjan läpi useita tunnettuja merkkejä, ei kuitenkaan valaskaloja, hahhah, ja joku perkaa niitä, ei siis valaskaloja, hahhah, mutta niitä muita. On siinä kaikenlaista touhua ja joku meinaa koko ajan hukkoa, kun ei kestä pinnalla, eikä osaa uida ja vene senkun uppoaa.

Järvenselkä raikuu ilohuudoista ja sitten mennään saunaan, ne, jotka eivät hukkuneet, hahhah. Ja saunassa ei ole löylyä, ja saippuaa on lauteilla, ja se joku taas lentää suoraan kiukaalle, ja siitä kuumavesi pataan ja hassua, hassua.

Talvella vuodenajasta riippumatta mennään hiihtämään. Suksi katkeaa, hiihtohousuiden repeää toinen puoli, luistellessa ei käy sen paremmin, kun luistimet jäivätkin kotiin ja rotat siellä ne söivät. Ei siis teriä, vaan nahkavarret, hahhah.

Kotona on kimmelluksia ryökäpöydässä, kun äiti antaa lapsilleen pikkukiviä lautaselle ja nauraa mahdottomasti, kun ne koettavat niitä jyrssiä. Ja isä itkee, minkä järjettömän naisen nai, ja lapset ulvovat, se on myöhäistä nyt katua.

Sitten kun on päätetty, missä kaappi seisoo, se ei siirrykään, koira puree kesken kaiken kissaa hännästä, kissa syöksyy kattolamppuun, lamppu romahtaa lattialle, särkyä. Kissa kiroilee ja kaiken hassun ylle leviää pimeys.

Naapuri ulvoo, heretkää meluamasta, poliisi luulee, että joku tapetaan, ja poliisi luuli, ja tulee poliisiauto, ja vahingossa paloautokin, ja vankila, ja ihan ventovieras pidätetään ja kesken kaiken tuleekin tulipalo ja talo palaa ja kissa ja koira tappelevat edel-



leen, ja joku saa jonkinlaisen kohtauksen ja kiukuttelee itseksensä,  
ja jonkun pitäisi ehtiä junalle, ja tulipalo sammutetaan, ja  
joka puolella on ihan märkää ja hassua. Kaikki pannaan siivoamaan,  
poliisikin, ja yksi palokuntalaisista nauraa herkeämättä ja  
joku sanoo, onpas siinä leikkisä palokuntalainen.

Ja kissa tappelee koiran kanssa, ei siitä saa hassukaan selvää,  
kumpi voittaa, ja hassu se vasta on hassua, jos mikä.

Täti tuli vaihteeksi kyläilemään kesämökillekin.

Eihän se mitään. Kaikki on aikanaan kestettävä niinkuin pässi-kin jo tiesi päätä leikattaessa.

Tädillä oli erittäin seurallinen ja ihmisystävällinen tapatoitotella omiaan kesken muitten juttujen. Hänellä sattui nimittäin olemaan tavallista runsaammin puhuttavaa. Erikoi-  
sesti omasta kokemastaan ja kuulemastaan ja sitten Santun kokemukset olivat varsinaisesti tädin lempileipää, jota hän väsymättömästi raakuen vatkasi.

Kukaan ei kuitenkaan tarkemmin tietänyt millä tavalla tämä kuuluisa Santtu liittyi tädin elämänmenoon, eikä hän itse tullut sitä täsmällisesti maininneeksi jatkuvassa tarina-  
virrassaan.

Tuotiin savukalaa pöytään.

Muut ihastelemaan, täti pauhaamaan että savustettua Santtu ei ikänä syönyt. On sitä ennenkin tarjottu savukalaa mutta ei sitä voi syödä ja kerrankin kävi Santulle niin että kun vuonna  
tatatatataa taattaat - -

Juttu jatkui tavanomaisiin äärettömyyksiin, kaukana siintäviin avaruuksiin. Sinne kaikki jo tuijottivatkin ja nieleskelivät vaimeina savukalaa. Oppivat kukin vuorollaan vihaamaan Sant-  
tua.

Eipä sitten kukaan enää yrittänytkään ilahtua kesän ensimmäi-  
sestä mustikkasopasta kun täti oli ilmoittanut miten Santtu kerran kamalalla tavalla oksensi mainittua ruokaa.

Mikä olisi monen mielestä saanut olla Santun viimeinen koke-  
mus ravinnosta yleensä.

Vähitellen melkein jokainen rupesi itsekseen mietiskelemään

miten outoa sen Santun elämä mahtoi ollakin. Ruokaa tuskin ollenkaan mitään normaalia lajia ja aina täti tarkkaavaisesti seuraamassa jokaista vaihetta ja siitä kertoilemassa pitkin maita ja mantereita. Ehkä jotenkin teki koko syömistäpahtuman tällainen hiukan kankeaksi.

Kukaan ei kuitenkaan kysynyt sanaakaan Santusta. Eipä silti, kyllä teki mieli mutta sanattomasta sopimuksesta jokainen hillitsi itsensä.

Ilmassa leijaili jännittyneet ja kirvelevä uteliaisuus joka tiheni yhdeksi ainoaksi mykäksi sadistiseksi haluksi olla kiusallakin kysymättä.

Täti se vain kuitenkin lateli neuvojaan ja tietojaan. Hiljaisuuksista hän ei koskaan ollut paljon tajunnut.

Välillä kesän helle innosti tädin huutamaan että ovi kiinni täällä vetää ja on reumatismia, Santtu kun oli vetoisessa huoneessa niin - -

Sitten täti muistikin että piti ehättää rannalle neuvomaan lapsia että ai ai sentään pankaa kala takaisin veteen. Luulet-teko että kalalla on nyt mukava olla. Kalan kuuluu elää vedessä. Vastaavasti oli voihe ja tuska yhtä suuri kun mato pantiin koukkuun tai vedestä nostettiin taas ahven.

Hyvin luultavaa että Santtu ei sietänyt matoja ja vihasi koukussa roikkuvaa kalaa jollakin tavalla syvemmin kuin muut.

Lähtihän tätikin aikanaan pois vaikka koville se otti. Saattoi arvata että kai se Santtukin sentään aina oli vääntynyt kotiin kylästä niin että oli tädinkin pakko joskus häipyä.

Sitten kerran syksymmällä täti vahtosi puhelimesta kaupun-

gissa että herrajumala nyt se Santtu kuoli.

Ikävä kertoa, uutinen otettiin tyynesti vastaan. Ja sitten joku viimeinkin kysyi :

- Ai että kuka. Kuka se oli kun kuoli.

- Santtu. Santtu rakas oma hauveli.

Kukaan ei koskaan ollut huomannut Santtua se kun oli niin pieni syli- eli taskukoira ja jos joskus haukkuikin, ei se tädin pauhusta kuulunut millään tavalla.

T u r k i k s i a

Muuan joukko miehiä kerran kyllästyi ja lopullisesti tuskastui. Siihen kun vaimot heidän valtakunnassaan joka vuosi määrättyyn aikaan ryhtyivät vaatimaan itselleen sietämättömä<sup>y</sup>kalliita turkiksia. Kaikenkarvaisia eläimennahkoja sillä tekosyyllä että oli muka kylmä ja muuta tuonkaltaista.

Itse asiassa he käärivät niitä ympärilleen kunnolla lämmitetyissä huoneissakin niin että sitä oli vaikea järkimiehen katsella.

Asioitten näin jatkuessa miehet päättivät kutsua kuultavaksi valtakunnan vanhimman ovelimman ja kokeneimman vanhuksen. Miehen. Hän se oli ennenkin keksinyt ratkaisuja erilaisiin vaikeisiin vaimopulmiin.

Heti kun vanhus sai juoduksi hänen kunniakseen tarjotut juomat pääsi hän tavanomaiseen viisauden tunnelmaan ja keksi tuotapikaa mahtavan neuvon. Niin nerollisen että siitä nousi suunnaton riemu mieslaumassa.

Seuraavana päivänä kuultiin outoja keskusteluja vähän joka aamuateriaalla. Kaikille valtakunnan turkishaluisille vaimoille ilmoitettiin juhlallisesti että he täysin vapaasti saisivat haluamansa taljat. Mutta niiden hankkimiseen oli vain yksi keino.

Jokaisen piti itse kasvattaa haluamansa nahat niissä eläimissä jotka parhaaksi katsoivat ja itse saisivat myös hankkia eläimet vapaasti mistä tahansa.

Tällä tavlla vilkastui ensinnäkin matkailu. Kaus eräretkille viidakoihin solui uskomaton määrä vaimoja. Silti kotimaan saloillekin riitti menijöitä ja muuan järkyttyi niin että ei tiennyt minne mennä. Ryhtyi sitten vain kasvattamaan kanoja eteisessä ja jutteli tarkemmin tulkitsematonta ihanista val-

koisista sulkaturkeista.

Aikoinaan vaimot sitten palasivat. Kuka palasi. Jos yksi tai toinen jäi palaamatta, eihän siitä sen enempää. Ei olisi pitänyt ehkä haluta tiikerinnahkaista vaikka makunsa tietysti kullakin. Erään sanottiin jääneen jonkun eskimon vaimoksi mutta tuskin piti paikkaansa. Ainakaan kukaan ei ollut kuullut hänen puhuneen mitään jääkarhunaljoista. Tietysti oli mieli voinut muuttua matkalla. Sellaista tiedettiin ennen tapahtuneen eräälle toiselle tosin jo jollakin tavalla kyllä erilaisissa oloissa, siis ei matkalla, mutta kuitenkin.

Jotenkin alusta alkaen vaimojen eläintenhoito muodostui kilpailunluontoiseksi. Sitä oli joskus ihan luonnotonta katsella. Suunnattomat määrät ruokaa ahdettiin eläinraukkojen nieltäväksi. Joka puolella valtakuntaa oli koppia ja hökkeliä vierä vieressä ja jokaisesta kuultiin outoja ääntelyjä ja karjahteluja.

Harjasivat pesivät taputtelivat ja hoivasivat lemmikkejään kukin parhaan taitonsa ~~mukansa~~ ja ymmärryksensä mukaan. Eräälle otukselle kuulemma lausuttiin runoja, saattoi olla panette- luakin väite.

Jotkut eläimet näyttivät menestyvän, jotkut eivät. Eriluo- toisia niissäkin. Joka tapauksessa ainakin kaksi halkesi ylen- syöntiin. Yksi pudotti kesken kaiken kiukuissaan kaikki kar- vansa, miten pirullinen luonne silläkin. Muutakin viheliäistä kuultiin turkiskasvattajien kuiskailevan naisesta naiseen.

Ikävin ja selvästi näkyvin tapaus oli se kun eräs vaimo lauk- kasi koko päiväkauden pitkin katuja ajaen takaa pi<sup>e</sup>nikokoista turkiselukkaansa ja huusi sydäntäsärkevästi - ottakaa kiinni kaulus. Kaulus karkaa.

Toiset vain virnistelivät ja näkivät jo mielessään kaulukset-

toman turkistakin ja mikäpä sen sievempää. Eikä siis kukaan aut-  
tanut. Paras ystävätär vain lohdutti että ajatella jos hiha  
olisi karannut eikö se olisi ollut paljon ikävämpää.

Loputtomilta tuntuneitten aikojen jälkeen, suurten teurastus-  
ten ja parkitsemisten mentyä jotenkuten hankalasti ohi tuli  
valtakuntaan ihmeellinen syvä hiljaisuus ja rauha.

Tottakai ompelukoneet rupesivat pian surisemaan joka puolella  
mutta kyllä se oli perin vaatimatonta ääntä niihin entisiin  
verrattuna. Vaikka minkälainen vika ompelukoneessa ei se  
kuitenkaan koskaan karju yökausia.

Sitten vähitellen ruvettiin näkemään iltojen hämärissä vael-  
televan ihmishahmoja toinen toistaan oudoimmissa ja kammottavan  
takkukarvaisissa vaipoissa tai miksi niitä nyt piti nimittää.  
Jostakin syystä luonnon muoti pitää turkislisäkkeitä sisä-  
asujen kohentamiseksi katosi jäljettämiin.

Näinä vaikeina aikoina vaimot oppivat manaillemaan ja kiroile-  
maan hiljaa itsekseen sillä suurin suru on sanaton, eikä sitä  
saanut ilmaista miehille.

Vaan yksi ei kironnut itsekseenkään.

Oli vain kotonaan ja hellästi palvoi turkiseläintään. Jaguaaria.  
Turkiskasvatuskautena oli ihmisen ja eläimen välinen ystävyys  
tullut niin lujaksi että ei sitä voinut lopettaa teurastami-  
sella ja nylkemisellä. Näin ollen turkki pysyi luonnollisella  
paikallaan ja olihan sekin jo jotakin.

Aikansa temppuiltuaan epäpukevissa takkutaljoissaan muut vaimot  
lopulta päättivät polttaa kaiken yhteisellä suurella roviolla.  
Ja se olikin mahtava rovio. Haisi niin kamalalta että ei sel-  
laista pidä muistella sen enempää kuin on välttämätöntä.  
Tämän jälkeen vaimot kokoontuivat pieneen muistojuhlaan.  
Juhlahetki siitä nimittäin loppujen lopuksi tuli. Siellä he  
kaikki yhdessä päättivät jotakin.

Päättivät luopua kaikista turkishaluista. Sen sijaan keskittyä yksimielisesti tästä lähtien kaiken aikaa, koko vuoden aamusta iltaan joka päivä vaatimaan kalliita jalokiviä ja kultakää-  
tyjä.



R i i s t e t y t

- Näen että sinulla on vaikeuksia rakas ystävä. Kerro minulle.
- Ei. En minä voi.
- Voit. Tietysti voit. Tiedäthän että minä olen juuri se ystävä hädässä. Kerro se helpottaa.
- Ehkäpä sittenkin voin sinulle. Niin hirveää kuin onkin kertoa tätä häpeää kenellekään.
- Onko sattunut jotakin - jotakin -
- On. Paras ehkä puhua alusta alkaen kaikki. Tiedäthän että olin niaamassa kuninkaalle ja kuningattarelle suuressa jokavuotisessa päivää-sanomisjuhlissa.
- Tottakai tiedän. Kerroithan menostasi ja näin lehdissä kuvia ja kuuntelin radiosta ja en voinut välttyä tietämisen tuskasta.
- Niin niin, hirveä häpeä levisi koko maailmalle.
- Häpeä. Mikä häpeä.
- Etkö sinä muka huomannut. Etkö tosiaan huomannut mitä minulle tapahtui siellä.
- Ee - en minä mitään erikoista huomannut. Ihan oikein varmasti niasit ja teit kaiken niinkuin aina ennenkin.
- Oi voi. Sinä haluat olla jalomielinen, et tahdo sanoa. Ehkä aavistat että minun oli pakko ja niin siinä sitten kävi.
- Pakko mitä.
- No mennä - voi hyvä luoja - mennä samassa leningissä kuin viime vuonna. Sanoinhan, oli pakko. Piti säästää.
- Kun - oi voi -
- Tarkoitatko - eei - tarkoitatko että sinulla oli kerran käytetty - sinulla ei ollut uutta -
- Se on totuus. Niin kauhealta kuin kuulostaneekin.

- 82
- Mitä taivaan tähden kuningatar ja kuningas ajattelivat siitä.
  - Kuningas huomasi heti, näin sen hänen katseestaan, huomasi salamannopeasti sen kohdan.
  - Ai minkä kohdan.
  - Sen kolme kertaa neljä millimetriä suuren alhaalla vasemmalla mikä ei ollut värjäytynyt. Neljä senttiä helmasta. Sen läiskän.
  - Värjäntynyt. Et kai tarkoita -
  - Sanoinhan että minun oli pakko. Olin värjännyt viime vuotisen valkoisen vaaleanvihreäksi mutta se kohta jäi valkoiseksi.
  - Luoja armahtakoon. Mitä kuningatar ja -
  - Niin minä näin. Näin mitä kuningas ajatteli. Näin sen hänen katseestaan.
  - Mitä. Mitä näit.
  - Kuningas ajatteli - ahaa, tuolla muijalla - niin juuri, niin rumasti hän ajatteli - tuolla muijalla on sama kolttu kuin viime kerralla. Värjätä on yrittänyt mutta ei meitä petetä. Pannaanpa mieleen mitä temppuja meinaa ensi vuonna jos nyt enää kutsutaankaan.
  - Miten jaksat kestää. Mikä häpeä. Mutta koeta kestää. Lastesi tähden.
  - Koetan koetan. Niin vaikeaa kuin se onkin. Varmasti kun kuningas pohtii asiaa uudelleen rupeaa ajattelemaan että mieheni on luisumassa rappiolle. Ei enää pysty huoltamaan perhettään. Kenties jo juopottelee ja irستاilee rahansa. Koko tulevaisuutemme on vaakalaudalla. Lapsemme, rakas ystävä, lapsemme voivat juotua vielä näkemään nälkää jos isä saa lähdöt valtakunnan avainasemista. Ja kuitenkin minun oli pakko värjätä. Saimme jälleen maksettavaksi ne mielettömät verot

entistä suurempina, muu ei silloin auttanut.

- Totisesti tämä ei enää ole oikeusvaltio. Ihmisiä riistetään. Katsoin verokalenteria ja näin että te kuulutte niitten vaikeimmin riistettyjen joukkoon. Olette ikäänkuin lipunkantajia uhrausten tiellä.

- Ah niin. Jospa aavistaisit miten luonnottomasti saimme säästää joulumatkallakin Kanarian saarilla. Mitään ei tuhlailltu ja sittenkin tuli kohdallemme tämä tuska ja pelko.

- Rauhoitu armas ystävä. Kuulehan - nythän sen muistin - maailmassahan on miljoonia nälkää näkeviä lapsia - ei teidän lasten tarvitse olla ainoita jos pahin tapahtuu. Mutta siitä pahan onnen leningistä sinun on kyllä päästävä eroon.

- Niin. Se toi vain murhetta. Inhoan sitä. En enää tahdo nähdä sitä.

- Ymmärrän. Miten hyvin ymmärränkään tunteesi. Anna se pois. Pane pois silmistäsi. Pane - pane ensi vuonna pelastusarmeijan joulupataan.

- Kiitos rakas ystävä. Mihin joutuisinkaan ilman sinun lohdistustasi ja viisaita neuvojasi.

V ä l i t ö n t ä e l ä m ä n i l l o a

Herra Pöttönen oli tässä kerran sattunut joutumaan eräille vieraskutsuille. Ja siellä hän oli tutustunut perin eloisaan ja valoisaan vuolassanaiseen ulkomaalaiseen. Tarkemmin sanoen eteläeurooppalaiseen.

Heti kun kaikki kahdeksan läsnäolijaa olivat päivää sanottuaan tiedustelleet mainitulta henkilöltä vaikutelmia meistä suomalaisista, hän tosiaan ryhtyi niitä kuvailemaan.

Huitoi käsillään tarmokkaasti. Ruskeat silmät loistivat ja nähtiin kaikenlaista taitovoimistelulta vaikuttavaa liiketimestä.

Tulkin välityksellä ja vääristyksellä kävi ilmi että olemme erinomaisen rohkeita ja maksamme sotavelkamme kun niitä tulee ja olemme vieraanvaraisia ja paljon muuta oivallista. Kauniita naisia, miehistä ei mitään puhuttu.

Mutta ei niin hyvää että ei jotakin pahaakin.

Olemme kuulemma - ei pidä pahastua - hieman hitaita ja umpimielisiä ja ehkä liian perinpohjaisia joskus joissakin asioissa.

Kaikki nieltiin suu ihastuksesta ammollaan.

Herra Pöttönen oli kuitenkin epäluullinen ja suu kiinni.

Hän vain mietti että ei niin pientä pilaa että ei totta toinen puoli.

Jussi Pöttönen sattui olemaan niin kutsuttu individualisti mikä oli vakioselitys kaikkeen hänessä. Hän ei halunnut pureскеlematta niellä mitään. Ei hän kuitenkaan mennyt puremaan vierasta.

Istui vain lopun iltaa hiljaa nurkassaan ja pohti asioita yleensä. Tuli myös jonkin verran pahalle tuulelle niinkuin aina kevytmielisestä leikinlaskusta häissä hautajaisissa tai kahvikutsuilla.

Tämä pyhä yhteinen kolminaisuus vaatii erikoista vakaata suomalaista mielenlaatua, se selvää.

Kuitenkin vielä kotimatkallakin Pöttönen pohti asiaa. Kaiveli ja väänteli sitä mielessään ja sai näin leivottua sen aika mahtavaksi. Jokainen kuultu paha sana muuttui uhkaavaksi syytökseksi joka oli nimenomaan kohdistettu juuri Jussi Pöttöseen.

Hän koetti muistella kaikki ne kerrat jolloin oli ollut välitön ja naureskellut. Ihan varmaa oli, että viime kuussakin kun joku oli kertonut erittäin hauskan kaksi- jos ei kolme- mielisen selkeäsanaisen jutun, hän oli iloinen. Ja kyllä silloin tuli naurettua. Umpimielinen hän ei ollut millään tavalla, koska aina kertoi kaikki toisten asiat kenelle tahansa.

Perinpohjainen. Tuskin sitäkään liikaa. Hidas ei missään tapauksessa. Nopeusennätys kansakoulussa oli sadan metrin juoksussakin ja armeijassa pidettiin sielläkin vikkelenä veikkona.

Hilpeä ja välitön esiintyminen ei sinänsä ole mitenkään vaikeaa, jos sitä vaaditaan. Me suomalaiset emme aina vain tule näyttäneeksi miten osaamme sellaisiakin olla, kun arvostamme enemmän muuntyyppisiä perusluonteenlaatuja, katajasta veisteltyjä ja sitkeitä kuin peruskallioittemme graniitti lujuuodeltaan. Kestää idän myrskyt ja lännen lähentelyt kuin mies konsanaan ja neito Suomen.

Joka tapauksessa Jussi Pöttönen päätti noin vain kokeeksi olla sukkela ja pirteä ja huoleton ja välitön. Osataan kyllä jos tahdotaan, on sisua.

Ainakin näin alustavasti hän aikoi olla mainitunlainen yhden päivän. Aamupäivän. Jopa kotiväellekin.

Lyötyään lukkoon itsensä kanssa päivämäärän, sopi aloittaa.

Sinä päivänä Jussi Pöttönen heräsi normaalilla tavalla herätyskellon soittoon. Muisti heti : tänään olen niin iloinen. Minkä ajateltuaan päästi heti heleän naurun aiheena herätyskellon reipas soitto. Tuollainen keksintö, soittaa joskus aamuyöllä <sup>e</sup> pinta mekaanista laitetta korvan juuressa että ei tarvitse jäädä vetelehtimään vuoteeseen, siinäpä vasta ilonaihe.

Sveitsistä eteläänpäin ovat varmasti siitä melkein tukehtua iloonsa, herra Pöttönen tyytyi kuitenkin vain kohtalaisesti nauramaan päästettyään ensimmäisen heleän ryöpyn.

Ja kohtalaisesti hän nauroi edelleen kun ajoi partaansa. Koska sähkökone oli sattumalta rikki, piti toisenlaisilla välineillä. Tuli siitä haavakin leukaan. Piristävää punaista väriä valkoisen vaahdon sekaan. Hahhah.

Sitten kun herra Pöttönen oli viimeinkin selvinnyt jo porraskäytävään asti, hän varmuuden vuoksi siellä vielä vähän harjoitteli välitöntä eläm<sup>ä</sup>niloa ennenkuin astuisi kadulle.

~~Uusi~~ Hän nauroi ja otti kasvoilleen erilaisia ilokkaita ilmeitä.

Vaimo ja hiljaisiksi ja kalpeiksi valahtaneet lapset tulivat näitten äänimerkkien johdosta töllistelemään ovenrakoon synkeällä supisuomalaisella tavalla.

Koska herra Pöttösen kuitenkin piti edes jollakin tavalla keskittyä yhteen asiaan kerrallaan, ei hän siinä mitään ehtinyt selitellä. Ehtivät sitten kuulla illalla tarkemmin.

Koko maailma näytti muuten sinä aamuna aivan erilaiselta. Nuortuneelta ja joustavammalta. Vastaantulijatkin osoittivat mielenkiintoa tuijottamalla vapautuneesti. Pienet lapset kikattivat, muuan koira heilutti häntäänsä ja eräs rouva siunaili matkalle uudentyyppisen suomalaisen mieshenkilön.

Hän se siinä asteli avomielisesti hymyillen kohti raitiovaunupysäkkiä.

Kun herra Pöttönen pääsi raitiovaunuun hän lisäsi tähän hymyynsä valloittavan ja leikkisän ajatuksen sanomalla kaikille heti alkajaisiksi :

- Hehheh.

Seurasi vaunulastillinen piinallisen hiljaisia ihmisiä ja heitä kaikkia vaivasi henkilökohtainen loukkautuminen.

Mutta herra Pöttönen näki kaiken oman ihmisystävyytensä sumun läpi eikä siis ollut mill<sup>ä</sup>nsäkään mistään.

Varmemmaksi vakuudeksi hän kuitenkin vielä nyökytteli joillekin erikoisesti ja toisti valloittavan hehetyksensä. Hiukan kovemmin ja sydämellisemmin.

Muuan karkea ja kovettunut, suorastaan turtunut henkilö kuului silloin kuiskaavan seuralaiselleen :

- Se on humalassa.

Herra Pöttönen kuuli mutta ei hän siitä tullut pahoilleen, sillä sydäimestä tuleva välittömyys ei ole hevin haavoitettavissa. Kaiken anteeksi antaa. Hän vain käänsi aurinkoiset leukahaavaiset kasvonsa siihen suuntaan mistä kuiskaus oli kuulunut ja leikkisästi sormea heristäen virkkoi :

- Ilo ilman viinaa on - ei - tarkoitan viina ilman iloa - jaa - . No olkoon nyt miten tahansa, hehheh.

Tämän ystävällisen pikku puheen vaikutus oli tyrmistyttävä. Kuusikymmentä prosenttia matkustajista käänsi kasvonsa pois herra Pöttösestä, loput jäykistyivät puolustusasentoon.

Vieressä istuva tarttui nenäänsä että todennäköinen viinanhöyry ei saastuttaisi häntä.

Rahastaja valmistautui toimimaan ja kuljettaja silmäili jarrua.

88

Mutta ei saanut masentua. Täytyi voittaa ihmiset iloon väsymättömällä sydämellisyydellä jota piti toistaa yhä uudelleen eri muodoissa jos jotkut tavat ei<sup>vät</sup> miellytä jo-  
kaista.

Siksipä herra Pöttönen tarttuikin vierustoverinsa siihen käteen, joka ei ollut nenää kiinni pitämässä ja sanoi reippaan va-  
kuuttavasti :

Murtakaamme jää. Me kaksi yhdessä. Sinä ja minä. Nauretaan ja ollaan iloisia. Kuin Italiassa tai yleensä sielläpäin. Kyllähän rouva tietää, onkos tullut siellä käytyä, hehheh. Mutta mitä nyt.

Puhuteltu hyökkäsi pystyyn. Unohti nenänsäkin. Kaikki kädet jäykkänä jossakin muualla.

Rahastaja loikkasi Pöttösen kimppuun, kuljettaja jarrutti ja arvaahan sen että pian ~~pieni~~ kimppu italialaista elä<sup>mä</sup>niloa made in Finnland oli kadulla.

Siitä aikanaan tallautui arkipäiväiseksi harmaasuomalaiseksi niinkuin hyviin tapoihin kuuluu.



## K ä s i t t e l y ä

Päätä koski ja vatsaa väänsi.

Piti mennä poliklinikalle Kalle Konnikaisen koska oli vähärahainen mies. Eikä näin ollen siis voinut tukea yksityisyritteliäisyyttä alalla.

Niinpä sitten aamuna muutamana Kalle otti palkattoman vapaapäivän ja astui vain sisälle poliklinikan ovesta. Jätti päällysvaatteensa tarkoitusta varten varatulle eteisihmiselle, sai numerolapun, jolla saisi vaatteensa takaisinkin. Sai toisenkin numerolapun, jolla aikanaan annettaisiin vuoro käsitelyssä.

Näitä kahta numeroaan kädessään leipoen istui sitten odottelemaan josko mitään tuleman piti. Viisikymmentä muuta olentoa teki aivan samaa. Yleinen odotus vallitsi kaikkialla.

Joku lueskeli jotakin, joku katseli taulua että ei saa sylkeä lattialle, eikä sylkenyt. Joku tuijotteli Kallea, Kalle ei siitä välittänyt. Oli vain rauhallinen ja istui aloillaan. Sitten tapahtui jotakin.

Eräs nainen ryhtyi luettelemaan numeroita kuin vettä vain. Minkä jälkeen kuusi ihmistä ryntäsi ylös. Näillä jokaisella oli jokin luetelluista numeroista.

Hyvä että oli sillä heitä kehoitettiin nyt ilmaisemaan nimensä ja osoitteensa eräällä luukulla ja luovuttamaan rahaa toisella luukulla nuorten lääkäreitten palkkausta sekä myös ammattikoulutusta varten. Yleisessä verollepanossa oli heiltä myös jo aikaisemmin otettu varallisuutta tämänkin sairaalan muita menoja varten joten olivat tottuneet maksamaan.

Tällä tavalla käsitellyt ihmiset huudettiin sitten erikseen nimiteltyinä uudelleen esille erinäisten aikakakausien jälkeen.

Jokaisen heistä nouti eräänlainen alkeislääkäri joita vilisi paikalla. Näitä sanottiin kandidaateiksi ja puhuteltiin tohtoreiksi. Mikä olisi saattanut aiheuttaa sekaannuksia varsinaisia valmislääkäreitä puhuteltaessa.

Mutta ei yleensä kuitenkaan aiheuttanut koska jo aikoja sitten oli todettu sen saavan aikaan häiriöitä ainoastaan alkeislääkäreiden persoonallisuuksissa. Erittäinkin jos ne olivat vielä kovin nuoria ja pieniä kuten useimmiten näkyi olevankin.

Tuskin oli Kalle Konnikaisen ottanut haltuunsa tällainen nuori henkilö kun hänet jo punnittiin ja mitattiin hetkeäkään hukkaamatta.

Viettiin sen jälkeen kooltaan valmiiksi arvioutuna pieneen huoneeseen jossa oleskeli liseniaattitutkinnon suorittanut mies- tai naispuolinen ihminen. Tehtävänään ryhtyä laatimaan diagnoosia kandidaatin ja Kalle Konnikaisen ottaessa innokkaasti osaa tähän puuhaan.

Liseniaatti harrasteli tosiaankin aamupäivisin tällaista. Hänen piti toki tavalla tai toisella rahoittaa varsinainen tärkeämpi työnskentelynsä jota hän suoritti iltapäivisin ja jota varten hän sai vain naurettavan pieniä stipendejä ja yliopiston assistentin palkan. Iltaisin oli yksityisvastaanotto, ei kuitenkaan joka ilta joten ei siitä tienannut kuin ne asunto- ja ruokarahat. Näin piti koettaa jotenkin selvittää kun oli tehtävä tiedettä yliopistossa, valmistella väitöskirjaa että saisi aikanaan kunnan päiväpaikan ja paljon potilaita iltapäiviksi.

No niin, Kalle Konnikainen tässä nyt oli ja hänen tutkimisensa pääasia.

Koska se nimenomaan olikin pääasia, vähän vatsa-asiakin, ryh-

tyivät liseniaatti ja kandidaatti toimenpiteisiin näiden elimien kustannuksella. Kyselivät ja kuulostelivat, takoivat ja nakuttelivat. Kirjoittivat myös koko ajan. Saivat tietoonsa että päänsärky se vasta kiusallinen osasi olla. Minkä jälkeen alkoivat etsiä siihen luonnollista psykoso- maattista selitystä.

Että jos oli Kallella vaikeita huolia. Pahoin rakoileva avio- liitto, riitaa ja melskettä yhtämittaa, rahahuolia, epäon- nistuneita lapsia joista ei yksikään koskaan pääsisi lääke- tieteelliseen tiedekuntaan tai muunlaisia, elämän perusasioita järkyttäviä epäedullisia ympäristötekijöitä.

Kalle vakuutteli kyynelsilmin että vaimo oli mitä parhain, rahaa ja ravintoa riitti kohtalaisesti kun ei osannut paljon vaatia ja lapsetkin pelkkää tavallista lajia. Toivon mukaan heistä varttuisi vain tavallisia kunnan kansalaisia.

Ymmällään ja hieman harmissaankin molemmat suuret tutkijat neuvottelivat hetken keskenään. Määräsivät sen jälkeen että Kallesta piti ottaa Kallen kustannuksella kaikki poliklinikan tutkimusmahdollisuuksissa olevat kokeet ja kuvaukset. Näin saataisiin jälleen kerran selville se ilahduttava tosiasia miten paljon normaaliarvoja voidaankin löytää jokaisesta ihmisestä. Joka etsii hän löytää.

Kun Kalle oli käynyt läpi hämmästyttävän nopeassa tempossa, odotusaikoja lukuunottamatta, sarjan erilaisia nesteluovutuk- sia, hän lopulta röntgenkuvauksen (vatsa) varjoainetta suu- pielistään lipoen tallusteli iltahämärissä kotiin.

Oli häntä kuitenkin kehoitettu määröpäivän määrähetkenä tu- lemaan takaisinkin poliklinikalle kuulemaan kuuluiko mi- tään.

Aivan oikein. Tuloksia oli tullutkin tutkimuksista.

Samat ystävälliset henkilöt, liseniaatti ja kandidaatti oli-

vat jo laatineet kirjallisen esityksenkin asiasta. Kovin helpohan Kallen tapaus oli.

Päänsäryn syy : koska Kalle Konnikainen kulki pystyasennossa niin painovoiman vaikutuksesta veri virtasi alaspäin ja aiheutti verenpuutetta aivojen kuorikerroksessa mikä ilmeni kipuaistimuksena. Vatsavaivat : kapillaarivoiman vaikutuksesta ja osittain sydämenkin toiminnasta puolestaan aiheutui päinvastainen liike, veren virtaaminen ylöspäin. Nämä vastakkaiset virrat törmäsivät yhteen mahalaukun luona mikä aiheutti arkuutta ja turvotusta mainitulla alueella missä röntgenologisten tutkimusten avulla olikin todettu ahdas kuroutumakohta.

Kovin onnellisena Kalle kiitteli tohtoreita ja kyseli miten sitten oikein piti menetellä että pääsisi kivuista. Pitikö mitä lääkettä ottaa kolme kertaa päivässä.

Ei. Lääkkeistä ei olisi apua hänen tapauksessaan kuin pahimpien kohtausten kiputiloihin särkylääkkeiksi. Sen sijaan

Kallen piti kokonaan muuttaa tähänastiset elintapansa.

Hänen oli yksinkertaisesti opeteltava elämään ja liikkumaan vaakasuorassa asennossa.

## O m a   v a p a u s

Kaikki siitä puhuivat. Oli kuin pahemmanlaatuinen kulkutauti. Vähitellen liialla kuulemisella oli oma vaikutuksensa.

Niinpä minäkin ryhdyin sanoista tekoihin.

Rakentamaan omaa pikku taloa jonnekin sopivan rauhalliseen kolkkaan. Ei liian kauas mistään mutta ei liian lähelläkään sitä suunnattoman saastaista ilmaa mitä tiheissä paikoissa oli.

Se pilaantunut ilma olikin syynä kaikkeen. Kukapa vapaaehtoisesti olisi halunnut läähättää sisäänsä kivihiilenhiukkasia ja muuta turmelusta. Kuollahan saattoi todellakin miellyttävämmällä tavalla kotona tupakansavuun.

Sitä paitsi oman talon rakentaminen vääjäämättömästi todisti verokalenterin tukemana että olin riittävän kallis yksilö nauttimaan parempaa ilmaa kuin tavalliset kuolevaiset.

Lisäksi satuin kuulemaan tämän ilmastoasian lisäksi muutamia muita seikkoja jotka vahvistivat uskoa että todellakin halusin omakotitalon.

Oma vapaus ja rauha. Toisten vapaudesta ja rauhasta en suuria yleensä ollut koskaan piitannut.

Vapaus meluta ja mölistä esimerkiksi öisin, kohisuttaa vettä kylpyammeeseen ja muistakin hanoista tuohon samaiseen aikaan, iskeä löylyä kiukaalle vuorokaudenajoista piittaamatta siinäkään, vapaus työntää lapsia ovesta ulos omalle pihalle, hakata mattoja, huonekaluja, patjoja ja peitteitä taukoamatta tuolla mainitulla pihalla.

Odotusten mukaisesti taloni valmistui ja muutin vaimoineni ja lapsineni ja palkollisineni ja kotiell<sup>ä</sup>imineni tuohon ihasuttavan rauhan ja vapauden valtakuntaan.

Kolmena ensimmäisenä yönä kohisutin vettä kylpyammeeseen suunnattomia määriä ja pesin itseäni tuntikaupalla kuin en koskaan aikaisemmin.

Kun ihoni alkoi lopulta kärsiä huomattavia vaurioita tämän saunomisen ohella harrastamani huvituksen seurauksena, siirryin toiseen. Suoritin sen siis myös öisin.

Laukkailin huoneesta toiseen kammottavasti huudellen ja kiljuen. Lisäksi lauloin ja metelöin kelpo tavalla.

Päivisin nakkelin lapsia pihalle, ovesta suoraan noin vain paiskoin. Raahailin mattoja ja vuodevaatteita yhtämittä ulos hakattavaksi ja roimasti. Itse en kuitenkaan sitä tehnyt vaan sanoin työn suorittajalle häntä kiihoittaakseni että pöly ja lika erikoisesti vuodevaatteissa oli kuvottavaa siivottomuutta josta oli päästävä eroon joka päivä.

Koiran annoin hurjastella valtoimenaan pihalla ja lennätin sitä tonttini laidasta toiseen.

Kuinka ollakaan. Jonkin ajan kuluttua minusta tuntui että olin niinkuin väsynyt tai ainakin jotakin sinnepäin. Ilmeisesti raikas ilma ei vielä ollut alkanut vaikuttaa täydellä teholla.

Sitten perheeni sanoi että ei muka enää jaksanut kestää yöelämääni. Eipä silti, en kovin innoissani ollut enää itskään. Niin kummalliselta kuin kuulostaneekin, minua ei enää huvittanut kylpeä öisin. Muukin yöharrastelu rupesi niin sanoakseni kuulostamaan kuluneelta kun en enää muistanut lisää laul<sup>u</sup>ja, piti vain toistella samoja.

Sitten lapset alkoivat panna vastaan pihalle heiteltäessä ja kun matot ja vuodevaatteet ratkeilivat ja kirjoituspöydästä katkesi vasen takajalka raahatessani sitä tuulettamaan, alkoi mittani olla mitattu. Sitä kun ei enää hämärissä kukaan löytänyt koko jalkaa vaikka tuntikaupalla etsittiin,

hävisi sille tielleen ja koettakaapa itse kirjoitella kirjoituspöydällä josta yksikin jalka puuttuu.

Lopulta sitten koira, oma rakas uskollinen koirani, pennusta alkaen itsekasvatettu puraisi minua pohkeeseen silloin kun lennätin sitä viidettä kertaa samana iltana tontin alueella niin että raja-aidat ryskyivät.

Tämähän nyt tietysti oli liikaa minullekin.

Hakeuduin sisälle. Sulkeuduin kammiooni ja mietin.

Ikäväkseni tulin siihen tulokseen että vika oli luonteenlaadussani. Se poikkesi ilmeisesti monessakin kohdassa tavanomaisesta. Valitettavasti havainto ei ollut uusi ja tuore mutta siihen lopulta kaikki aina kuitenkin palautui teinpä mitä tahansa.

Sydämeni syvyyksissä olin koko ajan tiennyt että en koskaan ollutkaan täysin vilpittömästi himoinnut saada huutaa ja kiljua yöllä, en kylpeä, en mitään. Rakastin yli kaiken yöunta. Olin vain ollut liian heikko tunnustamaan sitä heti alussa kun vielä ei olisi ollut liian myöhäistä.

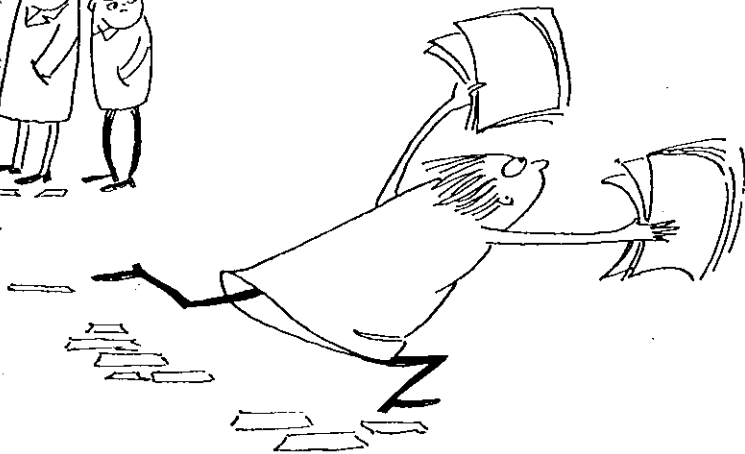
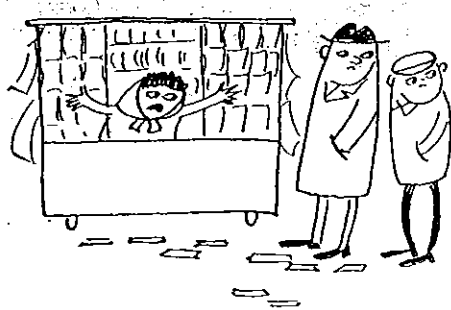
Nyt sen sijaan tässä sitä olin taloineni ja vapauksineni.

Omaa rauhaa sen sijaan en nähnyt kuitenkaan missään.

Lähden sitä nyt etsimään. Aloitan kellarista.

Ja jos en satu löytämään, laadin vastustamattoman ilmoituksen myytävien talojen palstalle lehteen.

Erikoisesti suosittelen taloani sellaisille joiden mielihaluihin kuuluu esimerkiksi katolla tanssiminen kuutamossa kellon lyötyä kaksitoista ja kun taivas ei siis ole pilvessä. Täyttää valinnanvapauttahan ei tietysti siinäkään sitten ole taas.



Sirkku Rontu:

## Vastaan

**J**uolahti mieleeni, mitenkähän oikein kävisi, jos ihminen, kansalainen, ei vain tottelisi kun yhteiskunnan lakeja ruvettaisiin soveltamaan käytännössä häneen.

Siis tarkoitan, tekisi rikoksen ja kun rangaistusta asteittain yksityiskohdissa ottaisiin toteuttamassa, heittäytyisikin rangaistava kelvottomaksi yksinkertaisesti ole-malla vain täysin passiivinen.

Niinpä juoksin alas portaat, päällystakkiniikin olin unohtanut auki, leuhatin sillä tavalla lähim-män lehtimyyjän luo, sieppasin

Lopulta löysivät polllisin. Joku piteli minua hihasta, toinen oli kiskomassa lehtiä minulta. Liekö olleet yksityisyrittäjiä lainkäytön alalla, vai jos luulivat että hiha putoaa tal että rupean myymään siinä niitä lehtiä

En puhunut mitään, seisoin vain. Poliisi kyselemään mitä oli tekeillä. Selittivät laveasti, että olin varastanut lehtiä, tuossa nyt olivat vielä ja tässä varas, oli saatu valmiiksi klinni poliisille, kuten tavallista.

Poliisi ei siinä kuitenkaan käy-

nyt mitenkään kiittelemään, ryki ja yskiskeli, otti lehtiön taskus-taan, ei löytänyt heti kynää. Oli kai toisessa taskussa.

Kaikki töllöttivät, monilla oli suu auki tai ainakin raollaan, useimmat silti hengittivät nenän kautta ja näin ollen pitivät suun-sa kiinni, paitsi ne jotka jutteli-vat. Muutama poltti tupakkaa, yhdellä näkyi olevan silmä kie-rossa, vasen.

Poliisi siinä sitten puhelemaan, että nyt mennään selvittämään asia piiriin ja niin edelleen sel-laista poliisin juttelua.

En vastannut mitään, enkä mitenkään liikahtanut, en osoittanut oirettakaan siihen suuntaan, että yleensä tapanani olisi ollut ottaa niin kutsuttuja askeleita puoleen tai toiseen. Taivaan lähettinä olin todennäköisesti senhetkisille ja-lansjoilleni töksähtänyt. Ainakin koetin uskottavasti olla sen näköi-nen. Siitäkö poliisi suuttumaan tai ainakin ärtymään ja lopulta piti tilata nostokurki ja todella ällistyneitten katuvieri-ihmisten kujaa pitkin sitten päädyttiin sinne pii-riin, poliisit ja todistaja, me kaik-ki yhteisen asian puolesta toimi-vat kansalaiset.

Piirissä en sielläkään sanonut sanaakaan, olin vain mihin asetetiin, miten päin vain, ei sillä ollut väliä, eivät kyllä yrittäneet panna ylösalaisin, vaikka verenkierto

päässä siten vilkastuukin ja se on kuulemma terveellistä ja ulko-mailla sillä lailla kaunistavat jopa itseään kerran päivässä valuttele-malla veriään.

Kannettiin sitten lopulla mielen-tilatutkimukseen. Tällä kerralla ei tarvittu nostokurkka kun oli mie-lentilaosasto melko lähellä ja mel-kein samassa talossa ja poliisiksi pääsee yleensä vain vahvanpuolei-set miehet.

En puhunut edelleen mitään ja tarkistettuaan että minulla oli tar-peellinen määrä kieliä ja muita puhe-elimä, en kylläkään itse avannut suutani, vaan aukolivat sen erinäisillä laitteilla, syventyivät niinkutsuttuun psyykkiseen puoleen, jota ilmeisesti saattoi tutkia riippumatta siitä puhuiko kukaan vai ei, tutkittavat tai tut-kijat.

Tällä välillä olivat saaneet sel-ville henkilöllisyyteni ja olihan se heistä varmaankin mukavampaa kun saivat nyt ryhtyä jatkotoi-menpiteisiin täysin tarkasti mää-riteltä henkilöä kohtaan.

Mutta minkälaisiin?

En puhunut mitään, en syönyt, en juonut, en tehnyt muuta kuin laihduin ja kuivuin.

Saatettiinko minun antaa kuolla? Saatettiin, jos kuolin.

Mutta minäpä en kuollutkaan, panin vastaan ja niin siinä sitten kävi.



häneltä tukun lehtiä ja jatkoin juoksuani.

Siitäkö nousi rähäkkä ja melu. Ihmisiä laumana läähättämään mi-nua kiinni, huutelivat poliisia ja ottakaa varas kiinni ja muuta senkaltaista. niinkuin tiedätte kun olette ollut varkaissa.

Pianhan ne saivatkin minut kiinni ja silloin kokeeni alkoi.

Odottelin jännittyneenä. Se oli-kin ainoa asia mitä tein. Yritin pitää kasvoillani täysin mitään sanomattoman ja tavallisen tye-rän ilmeen, olin kuin olisin to-siaansakin ollut kuka tahansa missä

tuhanssa väkkipapa

päivätävellystä menosta reaktiiviseen puheluun ja sarkia.





T o i n e n t o i s i a a n

Suuri Henki oli ikävystynyt. Oikeastaan kaikkeen kyllästynyt.

Hän oli mielestään tehnyt töitä aivan liiaksi. Suunnitellut eri alkuaineista mineraaliseksiä, sulatellut niitä ja lopuksi leinut kaikenkokoisia palloja.

Viskellyt niitä radoilleen kun oli ensin ripotellut höysteeksi vähän orgaanisiakun aineksia.

Sen jälkeennuo pallot asettuivat radoilleen mikä mitenkin.

Koska Suuri Henki ei koskaan ollut tuntenut oikein päteväksi matematiikassa ja fysiikassa, sattui usein niin että edellä käyneet laskelmat eivät aina oikein pitäneet paikkaansa käytännössä. Jokin pallo saattoi vaappua ja huojua lasketulla radallaan, törmäillä kiusallisen kömpelösti sinne tänne ja yleensä käyttäytyä hankalasti.

Silloin tällöin pallot häpeällisesti räjähtivät yhteen. Suoraan sanoen niiden radat oli laskettu alusta loppuun täysin väärin.

Tällaisessa tilanteessa Suuri Henki sulki silmänsä ja vasta pienen hetken kuluttua uskalsi vilkaista uudelleen avaruuteen.

Ja aivan oikein. Siellä kihisi ja kuhisi meteoreja. Oli kuin paraskin ilotulitus käynnissä.

Ajan mittaan tämänkaltainen iankaikkinen leipominen tietysti tuntui kyllästyttävältä. Eikä viskeleminenkaan niin vaivatonta ollut. Otta voimille.

Hänen asemassaan oleva Henki olisi sentään ollut kelvollinen arvokkaampiinkin tehtäviin. Mutta kun aputyövoimaa oli nyt kertakaikkiaan niin suunnattoman vaikea saada.

Oli hän sellaistaakin yrittänyt.

Kerrankin eräs Pienempi Henki oli saanut tehtäväkseen jonkin alueen planetoinnin. Tulos oli erittäin surkea.

Sillä taholla näkyi vielä kvadriljoonia kausia myöhemmin suunnattomia sekavia sumuja ja kuului vertaansa vailla olevia jylinöitä ja räjähdyksiä. Paukkui aivan sietämättömästi.

Tuhlata nyt sillä tavalla hyvää materiaalia.

Suuri Henki oli pitkän aikaa niin närkästynyt sen jälkeen että oli pilata omat parhaat taikinansa noina kausina.

Tällä kerralla hänen kestettävänään oli sen sijaan hiukan toisenlainen hermostuttava yksityiskohta.

Oli tullut pyöräytettyä tavallista tukevampi pikku pallo.

Tosin hivenen verran epämuodostunut ja navoiltaan litistynyt mutta olipahan elinkelpoinen pallo joka tapauksessa.

Koska oli pysynyt radallaan hämmästyttävän kauan ja kehittynyt tyydyttävästi. Sai säteilyä sille tarkoitettusta niin sanotusta auringosta aivan riittävästi, oli saanut kuunsa ja kaiken piti olla kunnossa.

Pallon pinnalla oli ruvennut ryömimään loikkimaan matelemaan kaikenlaisia eliöitä ja olioita ja kasveja pursui maaperästä harvinaisen runsaasti.

Eihän se oikeastaan ihme ollutkaan. Olihan pallon ympärillä ilmakehä ja kosteutta riittävästi.

Tuon kaiken havaittuaan Suuri Henki oli suunnitellut sangen järkevästi järjestyslistan. Tarkemmin sanoen kaksikin.

Toiseen hän oli merkinnyt ne joita sai syödä ja toiseen ne jotka saivat syödä.

Jostakin harmillisesta laskuvirheestä oli kuitenkin taas aiheutunut sekavuuksia. Vaikka hän oli koettanut olla huoleellinen ja

keskittynyt tehtävänsä, kaikki ei sittenkään ollut kunnossa. Varsin loogisesti Suuri Henki oli määritellyt syötävien listan ensimmäisen ryhmän ravinnoksi syöjien listan ensimmäiselle ryhmälle. Tällä tavalla hän eteni systemaattisesti.

Niin kutsutut kalat saivat syödä vesikasveja, erilaiset maaeläimet niitä ja näitä hedelmiä ja ruohoja. Tietysti alusta alkaen oli ollut tarkoitus että kasvit olisivat olleet niitä syötäviä ja eläimet syöjiä.

Näin oli yleiseksi tyytyväisyydeksi ennenkin järjestetty syö-  
mäasiat muilla planeetoilla.

Ehdottomasti hygieenisin ja äänettömin ravitsemistapa.

Mutta nyt osottautuikin että tällä kerralla kasvis- ja hedelmä-  
luettelo loppui huomattavasti aikaisemmin kuin eläinluettelo.  
Ensin Suuri Henki hätkähti.

Laski uudelleen, tarkisti ja korjaili taulukoitaan kolmannen  
asteen yhtälöiden ja logaritmilaskujen avulla.

Tapansa mukaan sekosi yhä enemmän ja enemmän ja lopulta oli  
kiitollinen kun osasi selväntuntuisesti vielä laskea kymme-  
neen.

Todennäköisesti virhelaskelma juonsi juurensa niin kaukaa että  
mitään ei enää ollut tehtävissä asian korjaamiseksi.

Tietysti Suuri Henki suuttui tästä taulukoihin, repi ne har-  
vinaisen pieniksi palasiksi, heitti avaruuteen ja paiskasi  
vahingossa laskutikunkin sinne saman tien.

Sitten hän loi kuuluisan hirmuisen katseensa harmilliseen  
planeettaan, jupisi kiihtyneenä sikin sokin eri eläilajien  
nimityksiä ja ilmaisi lopulta tahtonaan :

- Äh, syökööt toinen toisiaan !

Tabula Rasalla oli kuvaamattoman kauniit sinitaivassilmät.  
Kuin luodut katselemaan maailmaa.

Niinpä hän lähtikin.

Koputti porttiin. Portti oli aidassa joka sulki sisälleen suuren valkoisen talon. Talon ympärillä oli puisto.

Vihasennäköinen ihminen työnsi päänsä portinvartijan kopin luukusta.

- Mitä te koputtelette. Ettekö muka näe soittokelloa. Sanotaanhan siinä selvästi : paina-tryck.

- Tosiaan, tepä sen sanoitte. Mutta kun minua on opetettu vain koputtamaan suljettuihin oviin. Muistan selvästi lukeneenikin jostakin - koputtakaa niin teille avataan. Ehkäpä kasvatukseni on ollut hivenen epämodernia. Olen usein sitä epäillyt. Pääasia - tässä Tabula ilahtui kovasti - kuulitte kuitenkin.

- Ei mikään pääasia. Täällä ei sovi koputella. Levottomat ajat, sotakin ehkä tulossa ja vain juostaan ja koputellaan. Ei tiedä mitä ihmisiä olette. Mitä asiaa ?

- Olisin niin mielelläni halunnut katsella lähemmin tätä kaunista suurta taloa ja puutarhaa.

- Sairaala-alueelle pääsy ilman erikoislupaa kielletty. Vierailuaika on arkipäivisin kello siitä ja siitä kello siihen ja siihen, ~~ja siihen~~. Sunnuntaisin samoin.

Pam. Luukku kiinni.

Tabula vähän häkeltyi.

Pian hän kuitenkin hankki erikoisluvan jossa lisäksi sanottiin että häntä oli opastettava katselemaan kaikkea mitä halusi.

Sitten hän tuli takaisin, käsitteli paina-tryck-kelloa, näytti

erikoisluvan ja asteli taloon.

Tabula sai oppaakseen väsyneenäköisen hoitajattaren.

Ikävää, ajatteli Tabula sillä hän tiesi aina kuitenkin kyselevänsä liikoja, eikä tuntunut miellyttävältä rasittaa rasittunutta. Ehkäpä kohteliaisuus piristäisi.

- Saatte kenties hirvittävästi raataa täällä ja kuitenkin jaksatte vielä opastella.

- Kiirettä on. Tämä kun on varsinaisesti siviilisairaala mutta nyt muutetaan sotasairaalaksi. Tulee paljon kirurgisia tapauksia.

- Epidemiako ?

- Mitä te oikein puhelette, ettekö tiedä että sota tulee.

- Anteeksi, kuka tulee ?

- Ei kukaan. Sanoin - sota tulee.

- Mikä se on ? Jos ei siis ole joku kuten nyt ymmärsin.

- Olettepa te ällistyttyvä. Sota on tietysti sitä että taistellaan vihuleita vastaan.

- Tuleeko siitä sairaaksi ?

- Tottakai. Sodassa voi kuollakin mutta haavoittuneita varten perustetaan sairaaloita.

- Tarkoitatteko siis että tehdään sairaita ?

- Vihulit ne haavoittavat meidän poikia.

- Entä tyttöjä ? Haavoitatteko te vihulipoikia ? Yleensä vihuli-ihmisiä ?

- Isänmaallinen urho tappaa niin monta vihulia kuin suinkin osaa saatuaan pätevää opastusta mutta aina ei parhainkaan onnistu. Silloin tulee haavoittuneita.

- Kas vain. Siis tekee puolitapettuja ja täällä paikataan niitä.

- Ei täällä hoideta haavoittuneita sotavankeja. Heitä varten on eri sairaala tuolla pihan perällä. Tämä on omia poikia varten.
- Ahaa. Siis vihuliurhojen aikaansaannokset parsitaan täällä ja vihuli ilmeisesti paikkaa kotona teidän tekosiänne ja sen ohella te otatte ja vihulit ottavat itse tekemiänne hoitoonne. Kiire siinä varmasti tuleeekin. Melkeinpä tuotanto taitaa joskus ylittää kysynnän, arvelisin. Mahtaisiko olla yksinkertaisempaa - miten sanoisin - halvempaa ja kaikin puolin ehkä siistimpääkin jos yleensä ei tehtäisi näitä haavoitettuja ollenkaan. Kukaties niitä kuolleitakin voisi paremmin käyttä elävinä.
- Te ette nähtävästi ymmärrä mitään sodasta. Sodassa tulee aina kuolleita ja haavoittuneita. Muunlaisesta sodasta ei ole kuultukaan. Sehän olisi järjetöntä.
- Niin, ehkä se olisi järjetöntä. Mutta miksi muuten pitää tehdä se sota ?
- Tehdä. Mekö muka sen teemme ? Vihuli sen tekee.
- Miten onkaan, oletteko te puolestanne vihuleille myös vihuleita ?
- Olemmepa hyvinkin.
- Siis vihulien mielestä te teette heille sodan.
- Älkää höpötelkö joutavia. Kukaan ei halua sota.
- Teillä ei vielä ole potilaita, sotako ei ole vielä sytytetty ?
- Ei, mutta tulee pian. Siviilipotilaita täällä kyllä on. Haluatteko tulla katsomaan esimerkiksi uudenaikaista keskososastoa. Se on maailmankuulu.
- Mielelläni. Mutta mikä on keskososasto, onko se kesken vielä ?
- Eipä tietenkään. Se tarkoittaa osastoa jossa tieteen viimeisten

105

saavutusten avulla pystytään pelastamaan hennoinkin elämänliekki. Muutaman sadan gramman painoinenkin keskonen, vajavainenkin saadaan jäämään eloon.

- Mitä varten ?

- Mitä varten. Eikö teillä ole lainkaan inhimillisiä tunteita. Elämää on suojeltava ja vaalittava kaikin keinoin. Se on velvollisuutemme.

- Onko muita osastoja ?

- No, on vielä pari vankilasta tuotua potilasta omalla osastollaan. Tuolla missä näette vartijan oven ulkopuolella.

- Näkyypä olevan. Mistä syystä ?

- Vaarallinen rikollinen potilaana. Tappoi miehen nyrkiniskulla kiivastuksissaan. Saa istua kauan linnassa. Se on oikein sille roistolle.

- Saa istua. Istua missä ?

- Teille on niin vaikea puhua mitään, voi kun te ette ymmärrä mitään oikein. Tietysti sitä murhaajaa pidetään vankilassa. Suljetaan sinne moneksi vuodeksi tietysti. Annetaan niitä elinkautisiakin rangaistuksia ja hyvä onkin.

- Mikä se vankila on ? Kerroitte aikaisemmin vihulivangeista. Onko tämä sellainen ?

- Ei ensinkään. Älkää sekoitelko asioita niin typerällä tavalla. Tämä on siviili-ihminen. Murhaaja, rikollinen, johan sen sanoin. Niitä pitää säilyttää suljetuissa rangaistuslaitoksissa että eivät enää pääse tappamaan ketään. Eipä pääse tämäkään.

- Eikö pääse vihuleitakkan tappamaan ?

- No ei tietysti. Mutta ette te sitä kuitenkaan ymmärtäisi, turha kysellä.

- Luulenpa arvaavani. Ei ole koulutusta. Tappaa nyrkillä.

Tabula kumarsi, kiitti opasta ja sanoi katselleensa tarpeeksi. Sitten hän syvästi ajatuksissaan kuljeskeli merenrannalle. Koska oli kuuma päivä, hän päätti uidaikin. Sattui olemaan yleinen uimaranta.

Rannalla oli paljon pieniä teräviä kiviä. Tabulalla oli hyvin arat jalanpohjat. Siksi hän puki uimapuvun päälleen mutta jätti sukat ja kengät jalkaan.

Tabula käveli hitaasti veden äärelle.

Kaikki rannalla tirskuivat ja tönivät toisiaan.

Mieletön ja naurettavan hassu näky. Ihminen uimapukusillaan rannalla - kävelykengät ja polvisukat jalassa. Kaikenlaisia järjettömiä sitä onkin tässä maailmassa.

Mutta Tabula ei kuullut eikä nähnytkaan mitään. Tuijotti vain suurilla silmillään etäisyyteen.

Tämän yhden päivän aikana hänen silmiensä siniseen oli selvästi tullut harmaata.